

Mulighetskart for Værøy

INNLEDNING

Mulighetskart for Værøy

Dette mulighetskartet bygger på et arbeidsverksted gjennomført på Værøy 12. juni 2026. Bakgrunnen for arbeidsverkstedet er at Værøy er en av Nordlands mest fiskeriavhengige kommuner, samtidig som tilgangen på fisk er redusert og fiskeriavhengige lokalsamfunn står overfor økende behov for omstilling og utvikling.

Oppdraget er gjennomført for Nordland fylkeskommune, i samarbeid med Menon Economics. Menon Economics har utarbeidet en analyse av utviklingen i demografi, næringsliv og tilgang på råstoff i Værøy kommune, se vedlegg 1.

Arbeidsverkstedet ble ledet av SALT og fulgte en planlagt prosess som ledet fram til tre konkrete utviklingsspor. Politikere, næringslivsledere og andre lokale ressurspersoner deltok i verkstedet og bidro med skriftlige innspill, prioriteringsøvelser og felles diskusjoner.

Innholdet i dette mulighetskartet er utformet med utgangspunkt i innspillene fra verkstedet. Anbefalingene for veien videre er utarbeidet av SALT og er tydelig merket som våre anbefalinger.

Kort sammendrag

Værøy har sterke fortrinn som fiskeri- og industrisamfunn, med stor sjømatnæring, investeringsvillige aktører, lokal kompetanse, sterke naturkvaliteter og gode oppvekst- og lokalsamfunnskvaliteter. Kommunen har et aktivt og innovativt næringsliv, gode forhold for tørrfiskproduksjon og flere muligheter knyttet til reiseliv, matkultur, ny industri og videreforedling. Samtidig er Værøy sårbar for fallende folketall, lavere kvoter, transportutfordringer, havne- og innseilingsforhold, rekruttering, kompetansebehov og begrenset variasjon i arbeidsmarkedet. De prioriterte utviklingssporene peker særlig mot ny industri og forskning, matkultur og videreforedling, og reiseliv med større lokal verdiskaping. For å lykkes må Værøy kombinere lokal industriell styrke med bedre samarbeid, tydeligere informasjon om muligheter, tilgang på kapital og kompetanse, samt langsiktig arbeid med samferdsel og infrastruktur.

+ Utgangspunkt for utvikling

Værøy har sterke kvaliteter knyttet til fiskeri, industri, natur, folk og lokalsamfunn. Kommunen beskrives med store muligheter, stor og flott industri, investeringsvillige aktører, tilgjengelige utviklingsmidler og et lokalt forankret næringsliv. Næringslivet oppfattes som aktivt, innovativt og villig til å satse, og det trekkes fram at Værøy har lokal kompetanse, gode tjenester, god kommuneøkonomi og et tydelig utviklingspotensial.

Natur, trygghet og mennesker er også viktige kvaliteter. Værøy beskrives med flott og unik natur, gode forhold for tørrfiskproduksjon, nærhet til havet og fiskefeltene, trygg oppvekst, gode folk, omsorg, raushet og engasjerte ildsjeler. Det pekes også på ny skole og hall, gratis ferge, rimelig helikopter, fiber, rimelige boutgifter, et oversiktlig samfunn og mange muligheter innen reiseliv og lokal mat. Samlet framstår Værøy som et lokalsamfunn med sterke marine fortrinn, høy lokal gjennomføringsevne og gode forutsetninger for videre nærings- og samfunnsutvikling.

△ Viktigste utfordringer

De viktigste utfordringene i Værøy handler om samferdsel, havne- og innseilingsforhold, fallende kvoter, arbeidsplasser, folketall, rekruttering og kompetanse. Samferdsel og transport framstår som en særlig tydelig utfordring. Fergeruter, kansellerte ferger, utfordrende reisevei, svak forbindelse til fastlands-Lofoten, sprengt transportkapasitet i sommerhalvåret og værutsatt kommunikasjon gjør både hverdagsliv, reiseliv og næringsutvikling krevende. Havneforholdene og det store behovet for en snarlig havneutbedring trekkes også fram som sentrale utfordringer.

Flere utfordringer er knyttet til fiskeri, industri og arbeidsmarked. Det pekes på begrenset tilgang på råstoff, særlig torsk som følge av lave torskekvoter, samt for liten variasjon i arbeidsplasser. Samtidig nevnes det at rekruttering og tilgang på riktig kompetanse er krevende. Dette kan svekke både eksisterende næringsliv og muligheten til å utvikle nye arbeidsplasser.

Bolyst og samfunnsutvikling er også sentrale utfordringer. Lavt folketall, fraflytting, færre ungdommer enn eldre innbyggere, mangel på nøkkelpersoner i kommunen og redusert samfunnstjenestetilbud gjør lokalsamfunnet mer sårbart. I tillegg pekes det på manglende støtte fra kommunen, investeringsvegring, manglende strømtilførsel, mangel på gjennomføring, lite fellesmøter om muligheter, dårlig kommunikasjon om muligheter og utskifting av personell som utfordringer for videre utviklingsarbeid.

≡ Demografi og næringsutvikling

Menons kunnskapsgrunnlag (vedlegg 1) viser at Værøy er en liten og fiskeriavhengig kommune med om lag 677 innbyggere. Befolkningen var relativt stabil fram til 2015, men har falt gradvis mellom 2015 og 2025. Alderssammensetningen har endret seg ved at andelen eldre har økt og andelen unge har falt. Samtidig har innvandrерandelen økt betydelig og ligger godt over gjennomsnittet for resten av Nordland. Arbeidsmarkedet er sterkt lokalt forankret og preget av sjømatnæringen. Ansatte i sjømatbedrifter utgjør om lag halvparten av alle ansatte i privat næringsliv, og fiskeri og fiskeindustri utgjør en langt større andel av sysselsettingen enn i Nordland samlet.

Værøy har en særlig sterk fiskeindustri, og alle de største arbeidsplassene i kommunen er enten fiskerirelaterte eller offentlig sektor. Fiskeri og fiskeindustri har de siste ti årene stått for mellom 80 og 90 prosent av verdiskapingen i kommunen. Fiskeindustrien har økt sin andel av sysselsettingen, mens fiskeriet har gått tilbake. Samtidig har antall fartøy registrert i kommunen falt siden 2000. Værøy er en stor landingskommune sammenlignet med volumet fra fartøy registrert i kommunen, og sild er den klart dominerende arten målt i rundvekt. Landingene har likevel falt betydelig siden toppåret i 2021. Samlet peker utviklingen på en kommune med svært sterke sjømatfortrinn og høy industriell kapasitet, men også med stor sårbarhet knyttet til råstofftilgang, demografi, transport og behov for videre omstilling.

◇ Viktigste muligheter

De viktigste mulighetene for Værøy handler om pelagisk produksjon, matkultur, reiseliv, entreprenørskap, landbruk og biogass, nye produkter, forskning og bedre bruk av lokale ressurser. Økt pelagisk produksjon og nye investeringer framstår som en viktig mulighet, særlig i sammenheng med behovet for bedre innseiling og muligheten til å ta imot større fartøy. Dette kan styrke industrien og bidra til nye arbeidsplasser og økt verdiskaping.

Matkultur og videreforedling er et annet sentralt mulighetsområde. Det pekes på utvikling og markedsføring av gjellosing, kvann, tranproduksjon, lutefisk, lokale råvarer og matopplevelser. Værøy som lutefiskhovedstad, julemarked med lutefisk og bedre kobling mellom lokal matkultur, reiseliv og videreforedling kan gi nye produkter, styrket identitet og økt lokal verdiskaping.

Reiseliv trekkes også fram som et viktig utviklingsområde. Det pekes på mer turisme, samarbeid med turoperatører, øyhopping, guidede turer for å se lundefugl, fugletitting, kurs og konferanser, kunstnerresidens, kontorfellesskap og folkehøyskole. Flere muligheter handler også om å styrke langsiktig utviklingskultur gjennom entreprenørskap i skolen, studentoppgaver, helsesportssenter, havneprosjektet, datasenter, nye næringer og hjemmekontor på Værøy. Samlet viser innspillene et bredt mulighetsrom, men med særlig tyngde rundt sjømat, lokal mat, reiseliv, entreprenørskap og ny næringsutvikling.

ØKT PELAGISK PRODUKSJON, NY INNSEILING

Bedre innseiling kan gjøre det mulig for større fartøy å gå inn til Værøy og legge grunnlag for økt pelagisk produksjon, nye investeringer og flere arbeidsplasser.

REISELIV – STORT POTENSIALE

Legge til rette for pakke- og opplevelsesturer, samarbeid med fiskerieringen og flere helhetlige reiselivsprodukter.

NY INDUSTRI, FORSKNING

Skape interesse, kartlegge muligheter, utvikle konferanser, forskning og nye næringsområder med betydning for lokalsamfunnet.

MATKULTUR – VIDEREFØR- LING OG MATOPPLEVELSER

Knytte lokal matkultur og lokale råvarer tettere til reiseliv, produktutvikling, markedsføring og nye matopplevelser.

MER FOKUS PÅ REISELIVSMU- LIGHETER

Utvikle produkter, samarbeid og søknader som kan styrke folketall, verdiskaping og aktivitet.

ENTREPRENØRSKAP I SKOLEN

Styrke dialog med skole og ungdom, tilrettelegge for entreprenørskap, søke midler og engasjere ungdom i utviklingsarbeid.

REISELIV OG TURISME

Videreutvikle reiseliv og turisme gjennom blant annet lutefisk, samarbeid med turoperatører, øyhopping og opplevelser.

FOLKEHØYSKOLE – UTDANNINGSMULIGHETER

Utvikle utdanningsmuligheter som kan tiltrekke ungdom, med tematikk knyttet til mat, kultur, fiske og fangst.

OPPDRETT / LANDBASERT

Utvikle landbasert oppdrett av laks eller annen fisk, med muligheter for kommunale inntekter, arbeidsplasser og økt verdiskaping.

- Det ble jobbet med 9 ulike utviklingsspor på arbeidsverkstedet.
- 3 av disse ble prioritert for videre arbeid

PRIORITERTE UTVIKLINGSSPOR

● Ny industri, forskning

Dette utviklingssporet handler om å skape interesse for ny industri og forskning på Værøy, kartlegge muligheter og bruke lokale kompetansepersoner og eksisterende næringsmiljøer som grunnlag for ny næringsutvikling. I arbeidsverkstedet ble det særlig løftet fram en konkret gründeridé om å utnytte restråstoff fra sjømatnæringen til gjødselproduksjon og biogassproduksjon i stor skala. Dette kan koble Værøys sterke sjømatindustri til sirkulær ressursutnyttelse, energi, landbruk og ny grønn industri.

Utviklingssporet kan være viktig for lokalsamfunnet på flere nivå. Det kan gi nye arbeidsplasser, bedre utnyttelse av lokale råstoffstrømmer, økt verdiskaping fra restråstoff og større bredde i næringslivet. Biogass, gjødselproduksjon og forskning på bruk av marine restråstoffer kan også styrke Værøys rolle som et sted for industriell utvikling og praktisk innovasjon. Bruk av lokal kompetanse, kombinert med forskningsmiljøer og eksterne utviklingspartnere, kan bidra til å gjøre ideen mer gjennomførbar.

De viktigste hindringene handler om å kartlegge råstoffgrunnlag, teknologi, arealbehov, energibehov, investeringer, marked og regelverk. Et slikt utviklingsspor krever også kompetanse, kapital, egne lokaler eller arealer, god logistikk og avklaringer knyttet til lukt, transport, miljøpåvirkning og sameksistens med lokalsamfunnet. Det pekes også på behov for bedre samarbeid mellom kommune, næringsliv, lokale kompetansepersoner og eksterne fagmiljøer.

Største hinder:

Å gå fra idé til gjennomførbart industriprosjekt, med avklart råstoffgrunnlag, teknologi, kapital, areal, energi og regelverk.

Fra utfordringer til muligheter:

Hvordan kan vi bruke lokale restråstoffer, kompetanse og forskningsmiljøer til å utvikle ny sirkulær industri på Værøy?

Oppsummering av løsninger:

Løsningene handler om å starte med kartlegging og konseptutvikling. Første steg bør være å dokumentere hvilke restråstoffer som finnes, hvor store volumene er, hvordan de håndteres i dag, og hvilke produkter de kan inngå i. Deretter bør aktuelle teknologier, samarbeidspartnere, markeder og finansieringsmuligheter vurderes. Lokale kompetansepersoner, sjømatbedrifter, kommunen, fylkeskommunen, forskningsmiljøer og virkemiddelapparatet bør kobles på tidlig. Det kan også være aktuelt å utvikle et forprosjekt eller pilotprosjekt for gjødsel- og biogassproduksjon basert på marine restråstoffer.

Kort oppsummert:

Utviklingssporet kan gi Værøy en konkret mulighet til å utvikle ny industri med utgangspunkt i eksisterende sjømatnæring. Produksjon av gjødsel og biogass fra restråstoff kan bidra til økt lokal verdiskaping, bedre ressursutnyttelse, nye arbeidsplasser og sterkere koblinger mellom industri, forskning og grønn omstilling. For å lykkes trengs kartlegging, kapital, teknologisk kompetanse, miljøavklaringer og tett samarbeid mellom lokale og eksterne aktører.

PRIORITERTE UTVIKLINGSSPOR

● **Ny industri, forskning**

Våre anbefalinger for veien videre

Start med et forprosjekt for restråstoff, gjødsel og biogass

Videre arbeid bør starte med et avgrenset forprosjekt som undersøker om restråstoff fra sjømatnæringen på Værøy kan danne grunnlag for gjødselproduksjon og biogassproduksjon i større skala. Forprosjektet bør kartlegge råstoffvolumer, sesongvariasjoner, kvalitet, dagens håndtering, mulige produkter, teknologi, arealbehov, energibehov, transport, miljøhensyn og marked.

Koble gründeren til industri, forskning og virkemiddelapparat

Den konkrete gründerideen bør kobles tidlig til relevante sjømatbedrifter, lokale kompetansepersoner, forskningsmiljøer og virkemiddelapparatet. Kommunen kan ha en viktig rolle som tilrettelegger og koblingspunkt, men utviklingen bør drives av aktører med industriell og kommersiell gjennomføringsevne. Det anbefales å ta kontakt med [kompetansemeglere](#) engasjert av Nordland fylkeskommune for å få gode og gratis råd om veien videre. Fylkeskommunen, Innovasjon Norge, Forskningsrådet, FHF, Siva kan være aktuelle finansieringskilder for å avlaste risiko i en oppstartsfase.

Bruk prosjektet som pilot for sirkulær sjømatindustri

Værøy har sterke fortrinn gjennom stor sjømatindustri og betydelige råstoffstrømmer. Et pilotprosjekt for biogass og gjødsel basert på restråstoff kan derfor brukes som en konkret satsing på sirkulær økonomi i fiskeriavhengige lokalsamfunn. Lykkes prosjektet, kan det gi både nye arbeidsplasser lokalt og kunnskap som kan ha overføringsverdi til andre kystsamfunn.

PRIORITERTE UTVIKLINGSSPOR

● Matkultur – videreforedling og matopplevelser

Dette utviklingssporet handler om å utvikle lokal matkultur, videreforedling og matopplevelser som grunnlag for nye arbeidsplasser, økt verdiskaping og sterkere identitet. Værøy har lokale råvarer, mattradisjoner og produkter som kan gjøres mer salgbare og kobles tettere til reiseliv, historie og lokal kultur. Sporet bygger på ideer om kortreist mat, sunn og god mat, eksisterende tradisjoner, lokale fortellinger og nye produkter.

Mulige resultater av utviklingssporet er flere arbeidsplasser, opprettholdelse av eksisterende arbeidsplasser, nye produkter, økt forståelse for lokal kultur og sterkere identitet. Det kan også tiltrekke både besøkende og fastboende, stimulere kreativitet og gjøre det mulig å kombinere mat, historie, tradisjon og reiseliv på nye måter. Matkultur kan dermed bli både et næringsspor og et bolystpor.

De viktigste hindringene handler om folk, kompetanse, økonomi, samarbeid og behovet for en pådriver. Det pekes på at noen må tenne på ideene, selge dem og være ansikt utad. De første årene kan være krevende, og det er behov for kunnskap, tilgjengelige midler og personer som tør å satse. Værøy har ikke eget næringsfond og heller ikke tilgang til Havbruksfondet, som i mange kystkommuner har overtatt deler av næringsfondets funksjon. Det er derfor behov for alternative fond og finansieringsordninger. Samarbeid på tvers av næringer og bedre markedsføring trekkes også fram som viktig.

Største hinder:

Økonomi, tilgjengelige midler og behovet for folk som tør å satse og drive ideene framover.

Fra utfordringer til muligheter:

Hvordan kan vi tiltrekke oss de rette folkene, de folkene som tør å satse?

Oppsummering av løsninger:

Løsningene handler om økonomiske støtteordninger, tilgang på midler og fond, og å gjøre det enklere å etablere seg. Tilrettelegging, veiledning, markedsføring av potensialet på øya, etableringskurs og inspirasjonsdager trekkes fram som aktuelle grep. Det pekes også på behov for næringssjef, venturekapital, næringsrådgiver, kartlegging av hva som finnes, synliggjøring av muligheter, bruk av lokal kompetanse og samarbeid med næringsforening.

Kort oppsummert:

Utviklingssporet kan gi nye arbeidsplasser, styrket lokal identitet og økt verdiskaping gjennom mat, tradisjon og reiseliv. For å lykkes trengs personer som kan drive arbeidet fram, bedre tilgang på kapital og veiledning, sterkere samarbeid på tvers av næringer og tydeligere markedsføring av Værøys lokale matressurser.

MATKULTUR – VIDEREFORDLING OG MATOPPLEVELSER

Knytte lokal matkultur og lokale råvarer tettere til reiseliv, produktutvikling, markedsføring og nye matopplevelser.

PRIORITERTE UTVIKLINGSSPOR

● **Matkultur – videreforedling og matopplevelser**

Våre anbefalinger for veien videre

Be om møte med LoVe Food

Værøy bør be om et møte med LoVe Food for å undersøke hvordan lokale aktører kan kobles tettere på eksisterende matnettverk i Lofoten og Vesterålen. LoVe Food kan være relevant som sparringspartner for produktutvikling, samarbeid, distribusjon, markedskunnskap og kobling mellom matproduksjon, reiseliv og opplevelser. Det bør også vurderes om aktuelle aktører på Værøy bør bli medlem i nettverket, særlig dersom de ønsker å utvikle salgbare produkter eller matopplevelser med regional rekkevidde.

Kartlegg produkter, historier og aktører som allerede finnes

Første steg bør være å få oversikt over lokale råvarer, produkter, mattradisjoner, produsenter og mulige samarbeidspartnere. En slik kartlegging kan vise hva som allerede finnes, hva som kan videreutvikles, og hvilke produkter eller opplevelser som er mest realistiske å teste først. Gjelloosing, lutefisk, kvann, tranproduksjon og andre lokale tradisjoner kan brukes som grunnlag for nye produkter, smaksopplevelser, markedsføring og arrangementer.

Gjør det enklere for enkeltpersoner og små aktører å starte

Gruppearbeidet viser at folk, kapital og veiledning er avgjørende. Kommunen og næringslivet bør derfor se muligheter for å støtte etablerere, som veiledning, etableringskurs, møteplass med næringsrådgiver, hjelp til søknader og kobling til næringsfond, investorer eller regionale virkemidler. Dette kan gjøres i samarbeid med næringsforeningen og regionale utviklingsmiljøer.

PRIORITERTE UTVIKLINGSSPOR

● Reiseliv – stort potensiale

Dette utviklingssporet handler om å utvikle reiselivet på Værøy slik at det gir flere arbeidsplasser, mer aktivitet, økt lokal verdiskaping og positive ringvirkninger for lokalsamfunnet. Reiselivet kan bygge på natur, fugl, lokal mat, fiskeri, kultur, stillhet, opplevelser og øyas særpreg. Sporet handler også om å gjøre Værøy mer synlig og tilgjengelig, og å utvikle tilbud som kan fungere både for besøkende og fastboende.

Mulige resultater av utviklingssporet er flere arbeidsplasser, særlig arbeidsplasser for kvinner, økt sysselsetting, bedre kveldstilbud, flere mat- og handelstilbud, større marked for lokal mat og lokale produkter, økt folketall og flere som får øynene opp for Værøy. Reiselivet kan også gi ringvirkninger til butikk, eksisterende næringsliv og nye tilhørende arbeidsplasser.

De viktigste hindringene handler om transport, forbindelse til fastlandet, kapasitet, sesongvariasjoner, finansiering, samarbeid og kompetanse. Det pekes på at det er vanskelig å komme seg til Værøy, at kapasiteten er sprengt i perioder, og at manglende tilbud om vinteren gjør reiselivet sårbart. Lite markedsføring, lav verdiskaping fra dagsturister, manglende finansiering, manglende innovasjonsevne og mangel på folk å ansette trekkes også fram som utfordringer.

Største hinder:

Transportutfordringer, særlig forbindelse til fastlandet, kapasitet og regularitet.

Fra utfordringer til muligheter:

Hvordan kan vi løse transportutfordringer?

Oppsummering av løsninger:

Løsningene handler om å tilpasse reiselivstilbudet bedre til dagens transport, utvikle pakker som passer med eksisterende ruter, vurdere hurtigbåt som grunnlag for pakkereiser og helgeturer, og få på plass fergeruter som legger til rette for turisme hele året. Det pekes også på flere ferger, flere avganger, mer kapasitet og flere fartøy, økt helikopterkapasitet når behovet er størst, helikopter til Leknes, sykkelutleie ved helikopter og fergekai, reklame for bilfri reise til Værøy og Røst, og offensivt politisk arbeid mot samferdselsmyndigheter.

Kort oppsummert:

Utviklingssporet kan gi flere arbeidsplasser, økt verdiskaping, bedre tilbud og styrket synlighet for Værøy, men krever bedre transportløsninger, mer koordinert produktutvikling, sterkere markedsføring, samarbeid mellom aktører og realistiske reise- livspakker som tar høyde for dagens samferdsel.

PRIORITERTE UTVIKLINGSSPOR

● Reiseliv – stort potensiale

Våre anbefalinger for veien videre

Utvikle Værøy og Røst som et felles reisemål ytterst i Lofoten
Værøy bør utvikle reiselivet i tett samarbeid med Røst. Øyene er forbundet gjennom dagens fergeruter og har ulike kvaliteter som kan utfylle hverandre. Værøy kan blant annet tilby dramatiske fjell, turmuligheter, fugleliv, lokal mat og levende fiskeri- og industrimiljø, mens Røst kan tilby et flatt og åpent øylandskap, fuglefjell, fiskerihistorie og sterke kulturfortellinger. Samlet kan dette gi en mer komplett og særegen reiseopplevelse ytterst i Lofoten.

Be om bistand fra Destination Lofoten og bruk Lofotens etablerte marked

Værøy og Røst bør sammen be Destination Lofoten om bistand til produktutvikling, markedsføring, besøksforvaltning og kontakt med nasjonale og internasjonale turoperatører. Øyene bør ikke utvikle reiselivet løsrevet fra resten av Lofoten, men bruke det store reiselivs-markedet i regionen som inngang. Målet bør være å tilby et tydelig alternativ for gjester som allerede vurderer Lofoten, men som ønsker roligere, mer lokale og mer særegne opplevelser.

Lag pakketerte reiser som fungerer med dagens transport

Transportutfordringene vil trolig ikke løses raskt. Derfor bør Værøy og Røst utvikle reiselivstilbud som tar utgangspunkt i dagens fergeruter, helikoptertilbud og forbindelser mot Bodø og Moskenes. Det kan utvikles bilfrie pakker, rundreiser, helgeturer, øyhopping, guidede turer, mat- og kulturpakker og opplevelser som kombinerer begge øyene. Nasjonale og internasjonale turoperatører bør inviteres til å teste og gi innspill til slike pakker, slik at tilbudene blir salgbare, logistisk realistiske og lønnsomme for lokale aktører.

Menon
Economics

Kunnskapsgrunnlag om fiskeriavhengighet i Værøy kommune

Forord

På oppdrag for Nordland fylkeskommune har Menon Economics i samarbeid med SALT utført en mulighetsstudie for fiskeriavhengige samfunn i Nordland. Menon har utarbeidet denne rapporten om kystsamfunn og fiskeri i Værøy kommune. Rapporten utgjør kunnskapsgrunnlag til vurderinger av behov for og muligheter til omstilling i lokale arbeidsverksted med kommunene. Rapporten omhandler generelle trekk ved kommunen, næringsliv og arbeidsmarked, fiskeriavhengighet og fremtidsutvikling ved ulike scenarier.

Ansvarlig for prosjektet har vært Oddbjørn Grønvik. Mikael Storhaug Amari har vært prosjektmedarbeider. Øyvind Vennerød har vært kvalitetssikrer.

Menon Economics er et forskningsbasert analyse- og rådgivningsselskap i skjæringspunktet mellom foretaksøkonomi, samfunnsøkonomi og næringspolitikk. Vi tilbyr analyse- og rådgivningstjenester til bedrifter, organisasjoner, kommuner, fylker og departementer. Vårt hovedfokus ligger på empiriske analyser av økonomisk politikk, og våre medarbeidere har økonomisk kompetanse på et høyt vitenskapelig nivå. Vi takker Nordland fylkeskommune for et godt samarbeid med utvikling av kunnskapsgrunnlaget.

Juni 2026

Oddbjørn Grønvik
Senior Manager
Prosjektansvarlig
Menon Economics

Demografi og kommuneøkonomi

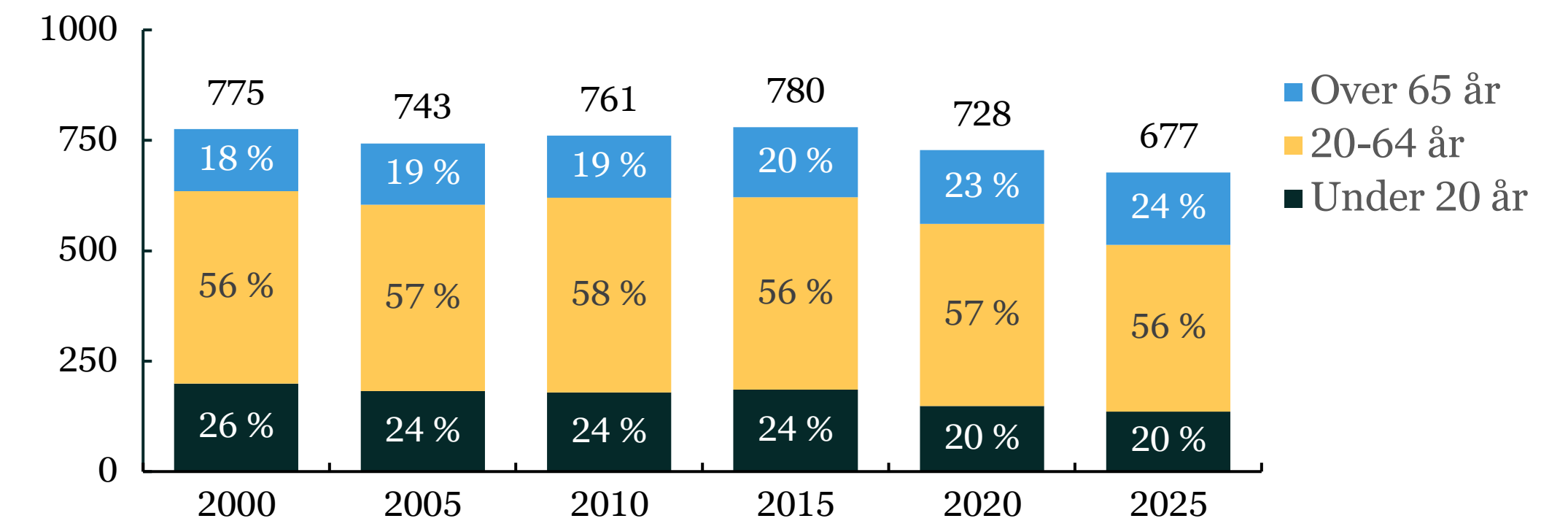

Foto: iStock - Nobi_Prizue

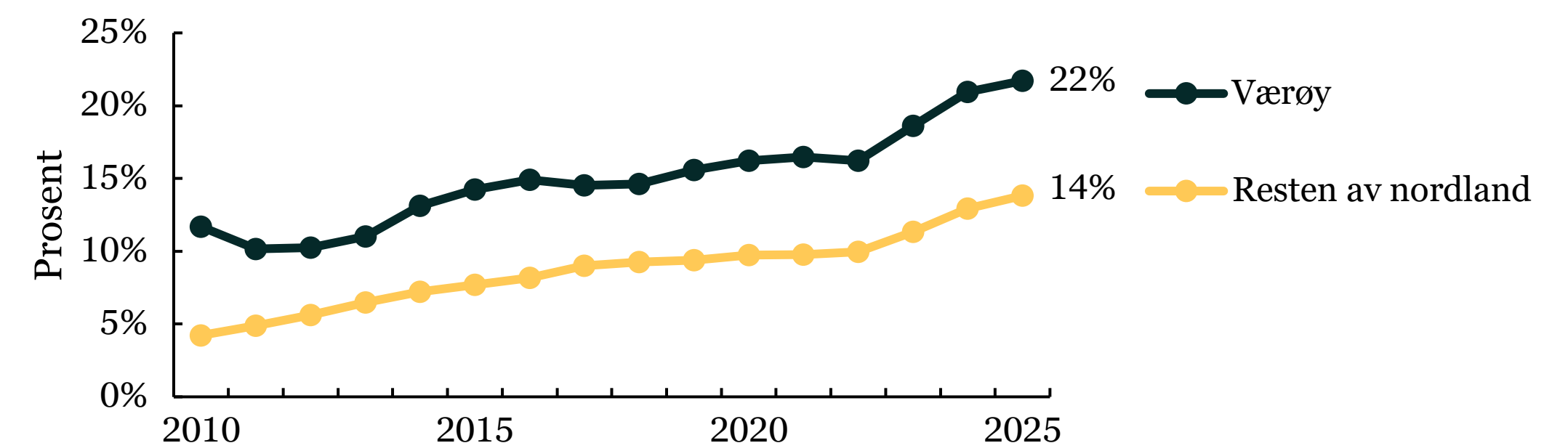
Demografi i Værøy kommune – Endring i alderssammensetning og synkende antall innbyggere

- Først vil vi se på den demografiske utviklingen i Værøy kommune, som et bakteppe for diskusjonen om næringsliv i rapporten og arbeidsverkstedet. Hvordan befolkningen er satt sammen i alder, vekst og opprinnelse gir et viktig grunnlag for senere diskusjon.
- Befolkningen i Værøy har falt gradvis mellom 2015 og 2025, og kommunen har i dag om lag 677 innbyggere.** Befolkningen var stabil mellom 2000 og 2015.
- Alderssammensetningen i Værøy kommune har endret seg betydelig siden 2000, og det blir flere eldre.** Andelen innbyggere over 65 år har økt fra 18 til 24 prosent, mens andelen under 20 år har falt fra 26 til 20 prosent. Den samme aldringstrenden gjelder for Nordland samlet, der andelen over 65 år har økt noe saktere fra 16 til 23 prosent, mens andelen under 20 år har falt fra 26 til 21 prosent.
- Innvandrerandelen i Værøy har økt fra 12 til 22 prosent siden 2010, med den sterkeste veksten fra 2022 til 2025.** Gjennom hele perioden ligger andelen godt over gjennomsnittet for resten av Nordland, og overstiger i dag dette snittet på 14 prosent.

Aldersfordeling i Værøy kommune. Kilde: SSB tabell 07459

Andel innvandrere (utenlandsfødte med to utenlandsfødte foreldre) i befolkningen. Kilde: SSB tabell 09817

Kort om kommunens økonomi

- På denne siden oppsummerer vi den økonomiske situasjonen i kommunen, som en indikasjon på hvor robust kommunen er gjennom en eventuell omstilling. Dersom skatteinntektene faller, må kommunen likevel opprettholde tjenestenivået. Kommunens økonomiske situasjon er avgjørende for handlingsrommet i omstillingsperioden. Stram økonomi og høy gjeld gjør kommunen sårbar for inntektsfall, og kutt i tjenester kan utløse fraflytting som forsterker problemene.
- **Kommunale tilskudd til Værøy kommune ligger over sammenligningsgruppene.** I 2025 mottok kommunen 106 000 kroner i rammetilskudd per innbygger, noe som er en del over nivå med sammenligningskommunene, og også godt over gjennomsnittet for resten av Nordland som snitt mottok 63 000 kroner per innbygger.
- **Driftsresultat som andel av driftsutgifter har vært nær null eller positivt alle årene mellom 2015-2025.** I likhet med gjennomsnittet for resten av Nordland har kommunen hatt noe svakere utvikling i driftsresultatet de siste to årene, i 2024 er eneste året siden 2020 med negativt driftsresultat.
- Andelen sysselsatte i alderen 15–74 år har vært relativt stabil, rundt 65 prosent, de siste 21 årene. I perioden 2005–2025 har andelen ligget mellom 64 og 71 prosent. Dette er på nivå med resten av Nordland, hvor sysselsettingsandelen var 67,7 prosent i 2025.

Sentralitetsklasse

6

SSBs rangering fra 1-6 av kommuner basert på nærhet til arbeidsplasser og servicefunksjoner.
Laveste sentralitet

Kostragruppe¹

14

Folkemengde: 677

Bundne kostnader: Middels

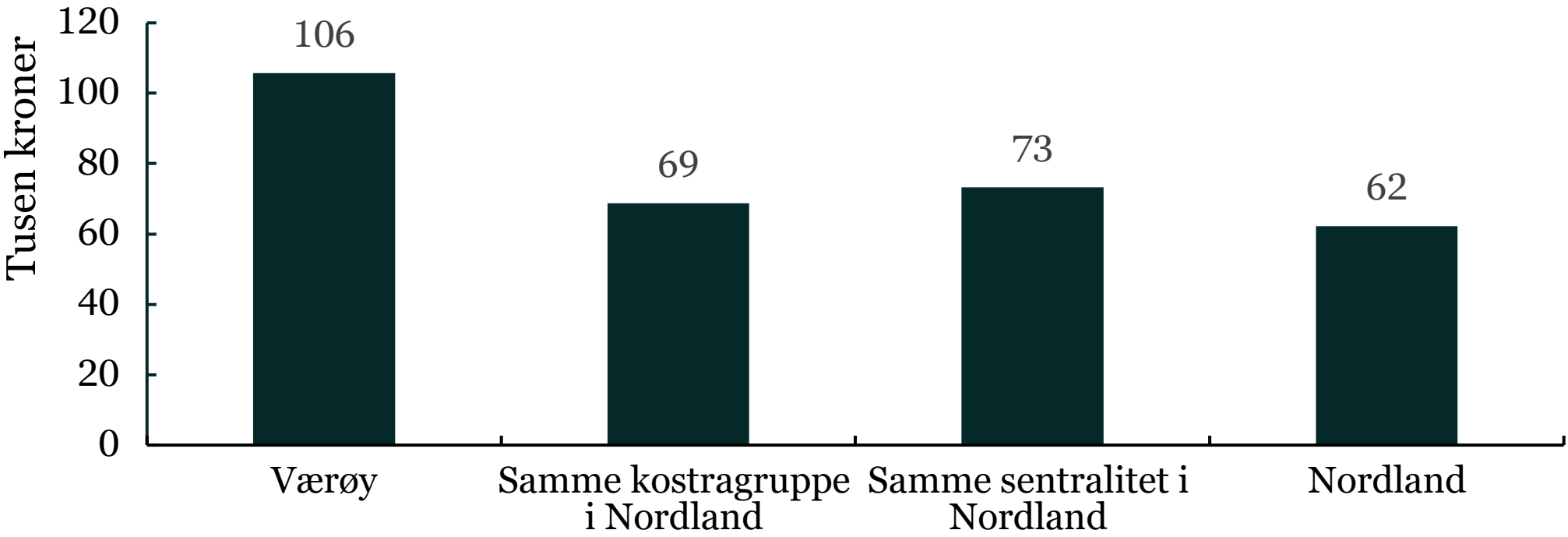
KFI: Lave eller Middels

Areal

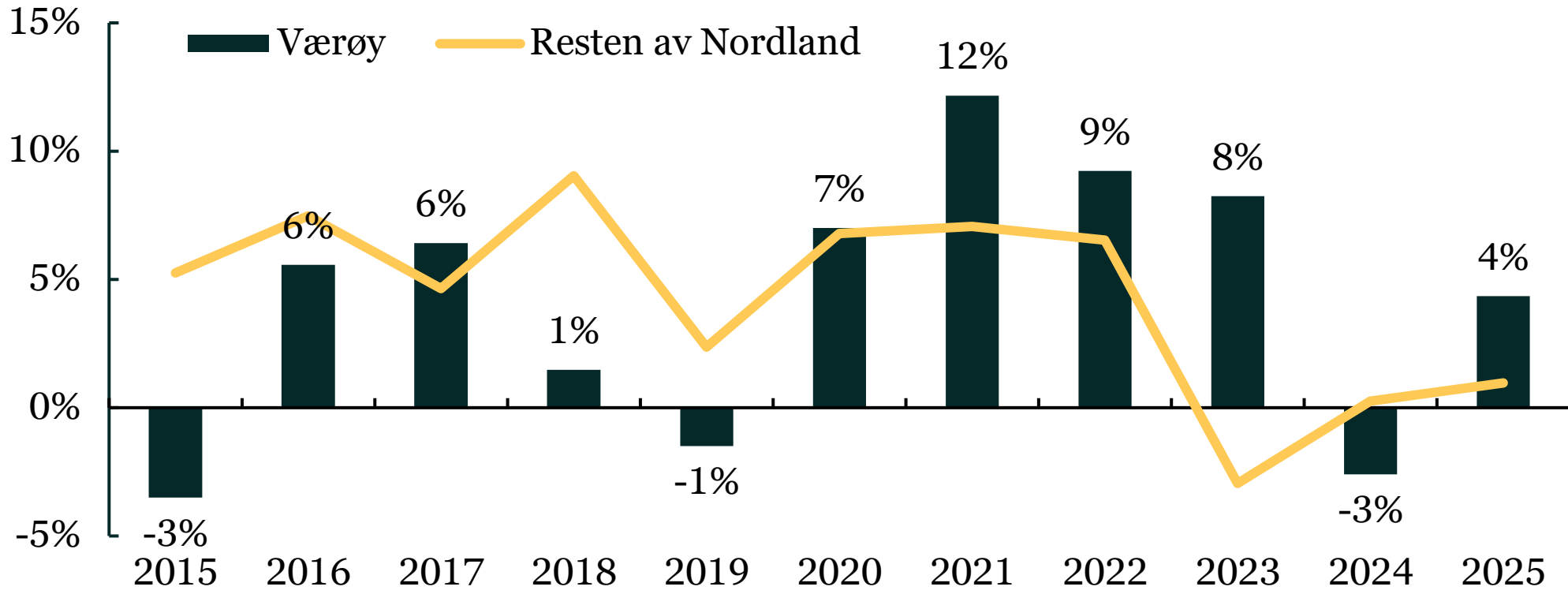
19 km²

35 innbyggere per km²

Rammetilskudd per innbygger sammenlignet med andre grupper i 2025. Kilde: SSB Tabell: 12137

Netto driftsresultat som andel av netto driftsutgifter. Kilde: SSB Tabell: 12137

1 For å gjøre det lettere å sammenligne KOSTRA-data på tvers av kommuner har Statistisk sentralbyrå (SSB) satt sammen kommunene i grupper basert på folkemengde og økonomiske rammebetingelser.

Arbeidsmarked - Lokalt og fiskeridrevet

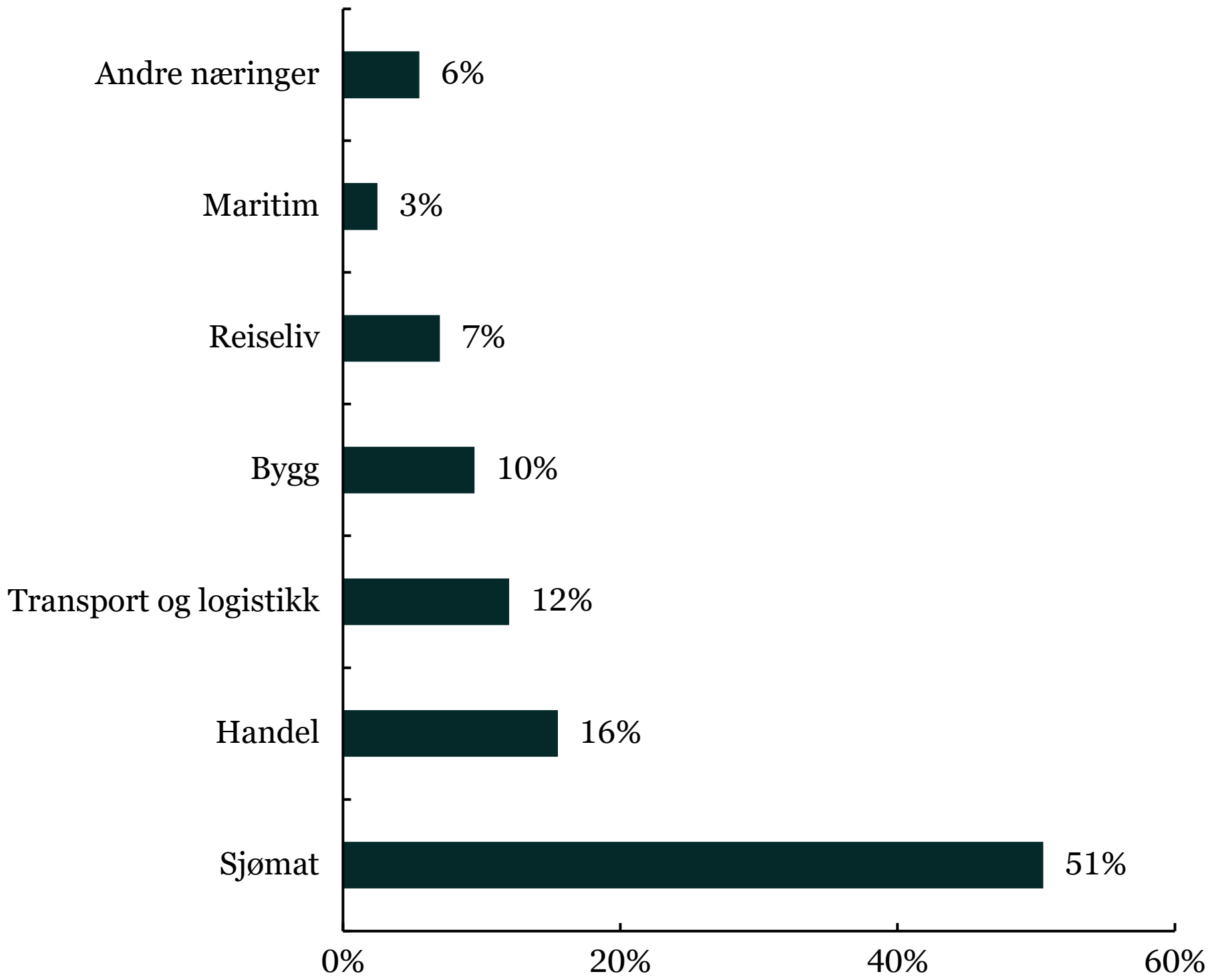

Foto: iStock - TCmake_photo

Sysselsetting i privat næringsliv – Værøy er en sjømatkommune

- **I 2025 var 325 personer sysselsatt i Værøy kommune, hvorav to tredeler jobber i privat sektor.** Siden sammensetningen av offentlig sektor samsvarer relativt greit med resten av Nordland, fokuserer vi på den private i denne gjennomgangen.
- I Menons regnskapsdatabase er norske bedrifter gruppert i næringspopulasjoner. Ved hjelp av dette kan vi si noe om hvor avgjørende de enkelte næringene er for kommunen.
- **Ansatte i sjømatbedrifter utgjør halvparten av alle ansatte i privat næringsliv i Værøy kommune.** Det øvrige næringslivet har en sammensetning som er typisk for regionen, med bygg, transport, handel og andre tjenester.
- **Fiskeri og fiskeindustri er de to store undergruppene i sjømatkategorien, og sysselsetter de fleste som jobber med sjømat.** Vi kommer tilbake til fiskeri og fiskeindustri med en mer detaljert gjennomgang senere i rapporten. Hovedformålet med denne oversikten er å belyse det øvrige næringslivet i kommunen, og hvordan dette utfyller og henger sammen med sjømatnæringen.

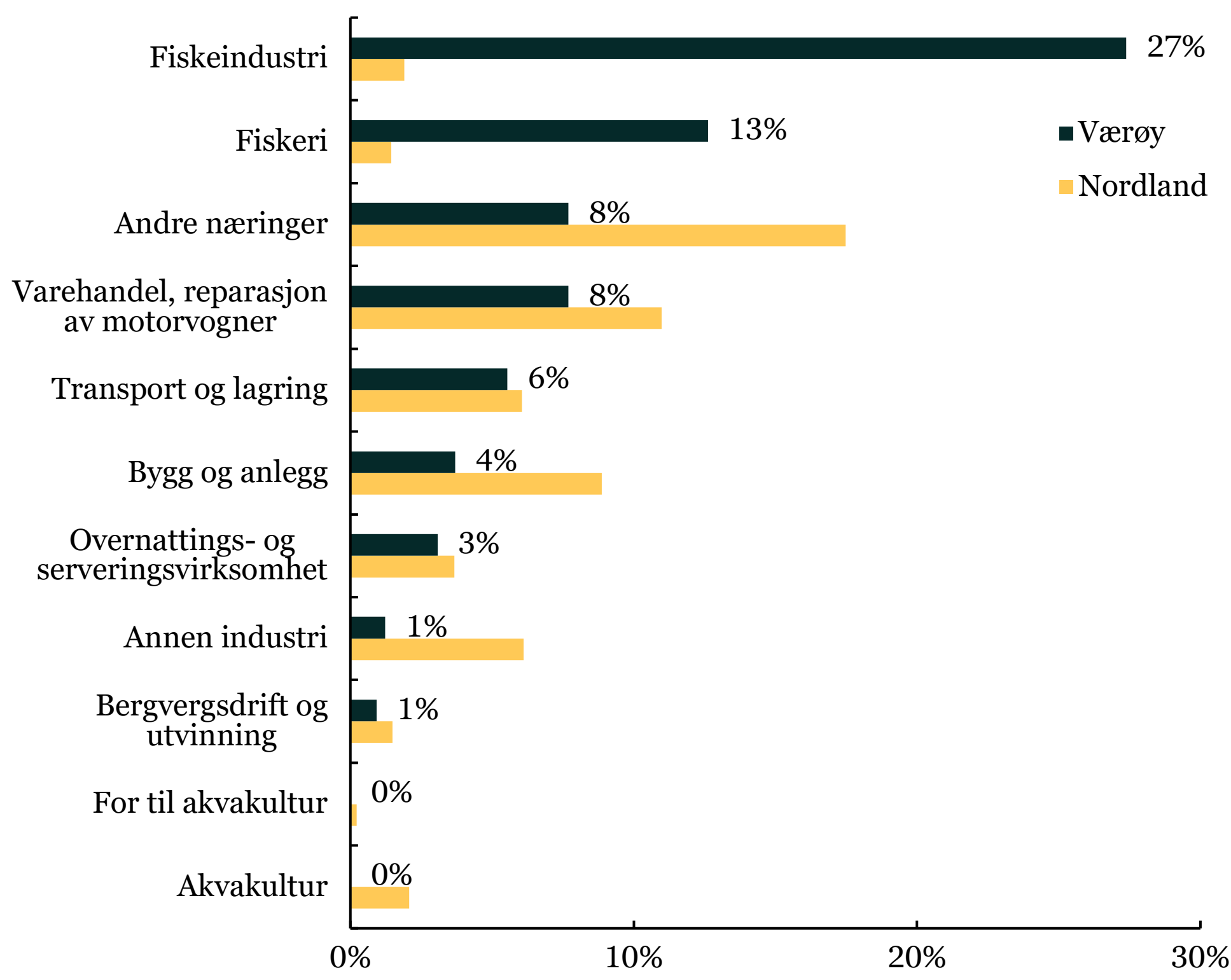
Andel av ansatte per næring i privat sektor i 2024. Kilde: Menons regnskapsdatabase

Syssselsetting etter sektor

- På denne siden deler vi sjømatnæringen inn i undergrupper og inkluderer offentlig ansatte for å tydeliggjøre næringens samlede rolle i kommunens arbeidsmarked.
- **Næringsstrukturen i Værøy kommune skiller seg fra resten av Nordland ved at fiskeri og fiskeindustri er langt mer dominerende, med en sysselsettingsandel på 40 prosent, mot 3 prosent i fylket totalt.** Fiskeindustrien sysselsetter omtrent dobbelt så stor andel som fiskeri, og utviklingen de siste årene har vært litt ulik, noe vi ser nærmere på senere.
- Flere andre fiskeriavhengige kommuner i Nordland har utviklet en betydelig overnattings- og serveringsvirksomhet, men dette er i mindre grad tilfellet i Værøy kommune.
- **Offentlig administrasjon, undervisning og helsesektoren sysselsetter 30 prosent i Værøy kommune, mot 40 prosent i Nordland totalt.** Den klart største andelen jobber innenfor helse- og sosialtjenester.

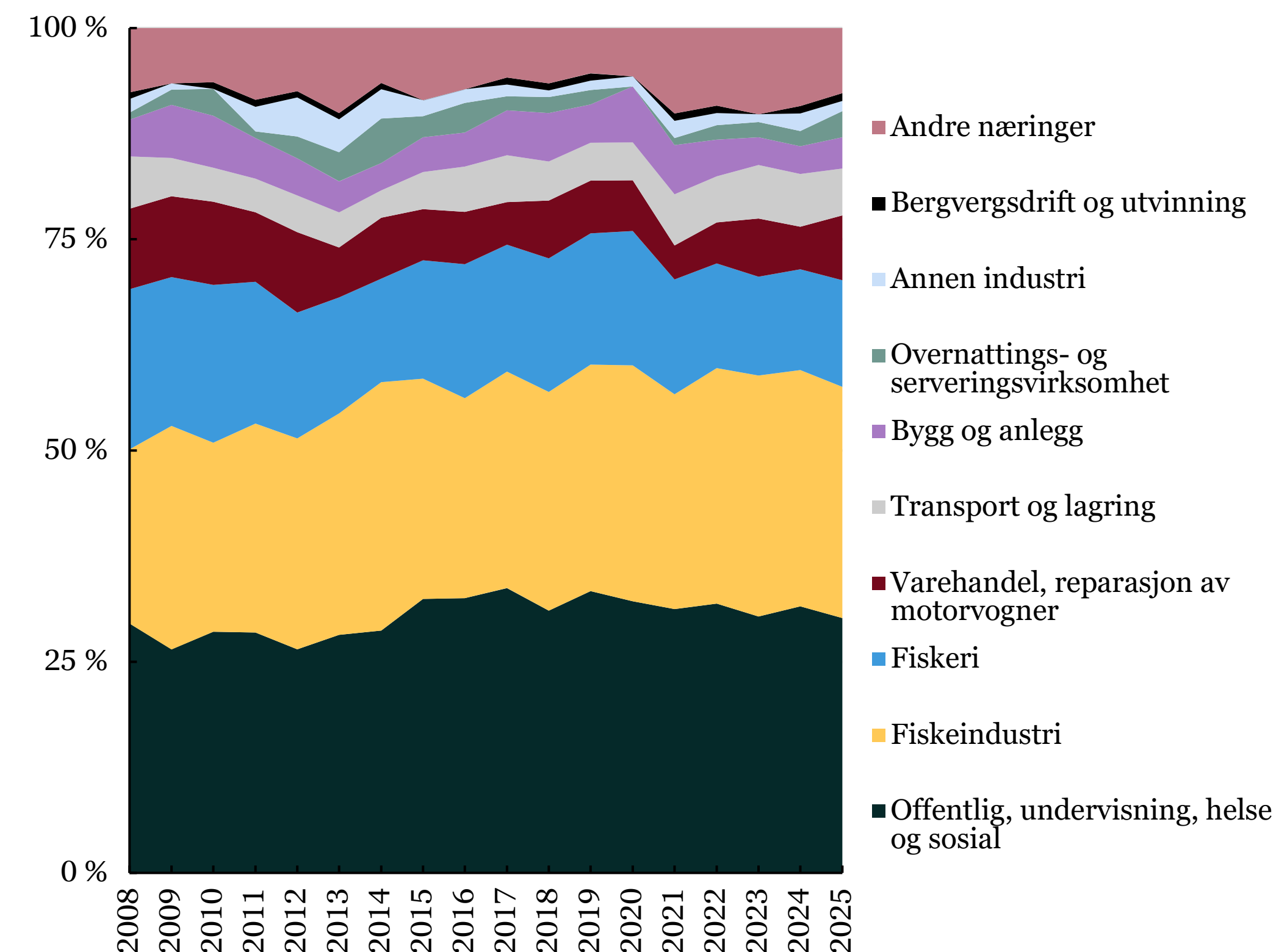
Andel sysselsatte etter bosted i utvalgte næringer i Værøy kommune sammenlignet med Nordland for 2025. Kilde: SSB Tabell: 13470

Hvordan næringssammensetningen har utviklet seg over tid

- **Den samlede sysselsettingen i Værøy kommune har sunket med 12 prosent fra 2008 til 2025** (fra 369 til 325 personer). Til sammenligning har sysselsettingen i resten av Nordland vokst med 15 prosent i samme periode, noe som indikerer en svakere arbeidsmarkedsutvikling lokalt.
- **Fiskeindustrien har hatt en økende sysselsettingsandel fra rundt 21 prosent fra 2008 til 27 prosent i 2025, mens fiskeriet har gått fra rundt 19 til 13 prosent i samme periode.** Den samlede andelen i fiskeri og fiskeindustri er dermed den samme på om lag 40 prosent med en økende andel innen fiskeindustri
- **Blant øvrige næringer har det ikke vært vesentlig utvikling siden 2008.** Disse har utgjort omtrent 30 prosent sysselsettingen i kommunen over perioden.

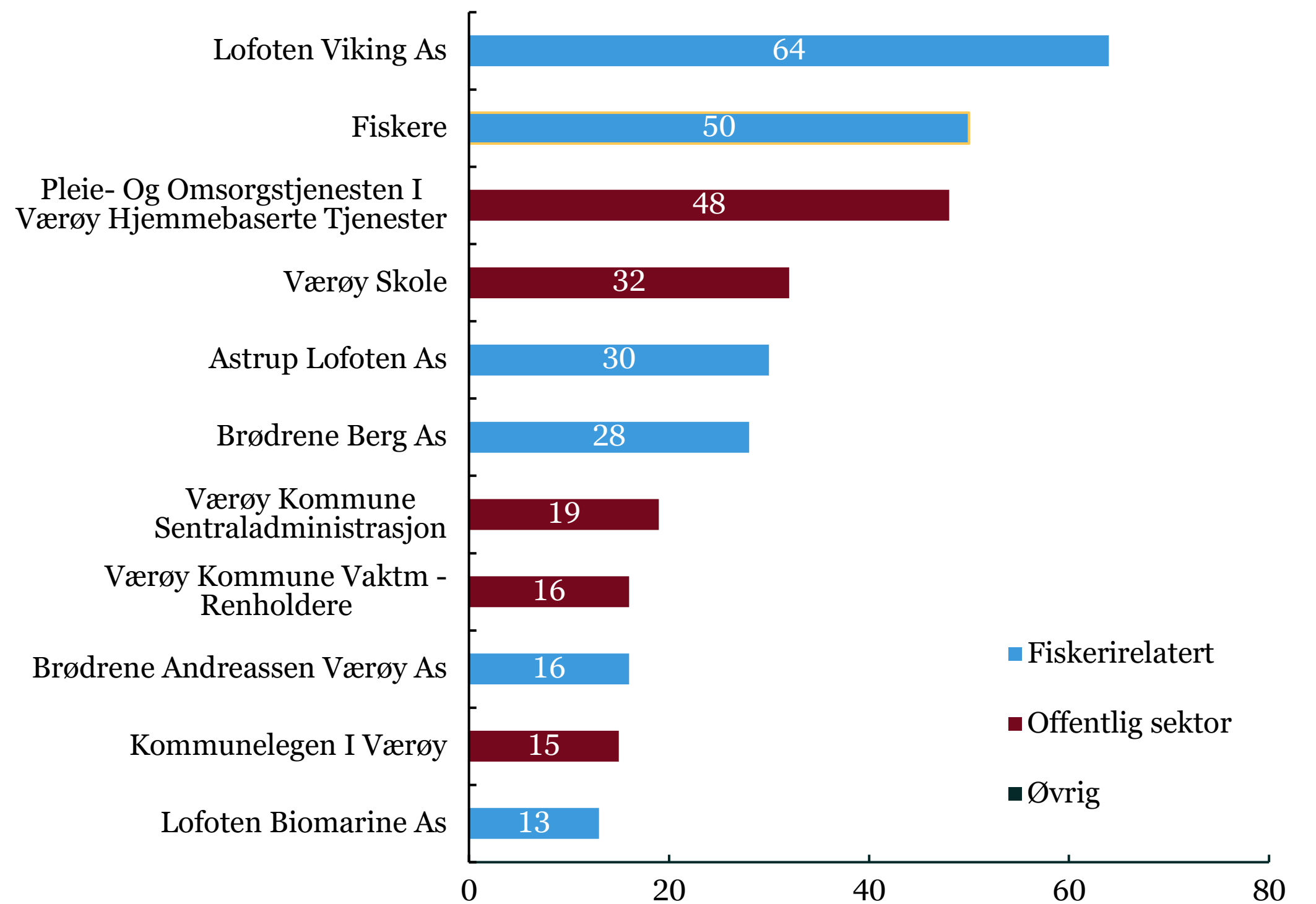
Utvikling i andel sysselsatte per sektor i Værøy kommune mellom 2008 og 2025. *Kilde: SSB Tabell 13470.*

11 av de 11 største arbeidsplassene i kommunen er innenfor fiskeri eller offentlig sektor

- **Alle de elleve største arbeidsgiverne i Værøy kommune er enten fiskerirelaterte eller offentlig sektor.** Den største arbeidsgiveren er Lofoten Viking med totalt over 60 ansatte.
- **Fiskeri og foredlingsindustri er en svært viktig privat arbeidsgiver.** Totalt er 50 fiskere registrert i Fiskerregisteret i Værøy kommune (tidl. Fiskermanntallet), noe som utgjør omtrent én av seks sysselsatte. Til sammenligning utgjør fiskere registrert i Fiskerregisteret 1,5 prosent av sysselsatte i Nordland.
- Det er verdt å merke seg at antall registrerte stillinger i bedriftene i sum er betydelig høyere enn det SSBs sysselsettingstall for samme sektor tilsier. Dette kan indikere at en stor del av stillingene er deltidsbaserte eller sesongbetonte. Begge kildene forteller den samme overordnede historien: **fiskeri og fiskeindustrien er den viktigste arbeidsgiveren i Værøy kommune.**
- Tallene for sysselsatte fiskere her omfatter både fiskere på blad B (heltidsfiskere) og blad A (deltidsfiskere). Fordi dette er inntektsgivende arbeid for begge typer fiskere, har vi valgt å inkludere begge. I Værøy kommune er det rundt 5 registrerte deltidsfiskere i dag.

Oversikt over de største arbeidsplassene i Værøy kommune målt i antall unike personer med arbeidsforhold knyttet til virksomheten. *Kilde: Brønnøysundregisteret og Fiskerregisteret*

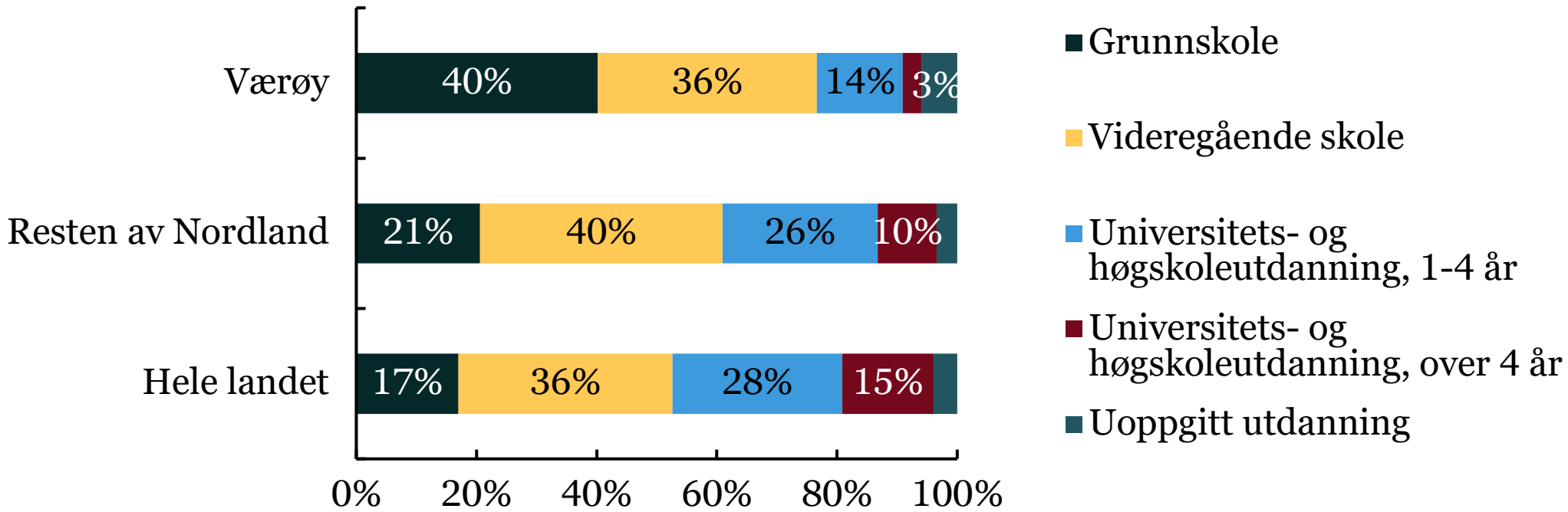

Tallene fra Enhetsregisteret vil i mange tilfeller være høyere enn SSBs sysselsettingstall, fordi de to kildene måler ulike størrelser. Enhetsregisteret teller arbeidsforhold ved virksomheter registrert i kommunen, mens SSBs sysselsettingsstatistikk teller hovedsysselsatte bosatt i kommunen. Avviket skyldes blant annet at én ansatt kan ha arbeidsforhold til flere bedrifter.

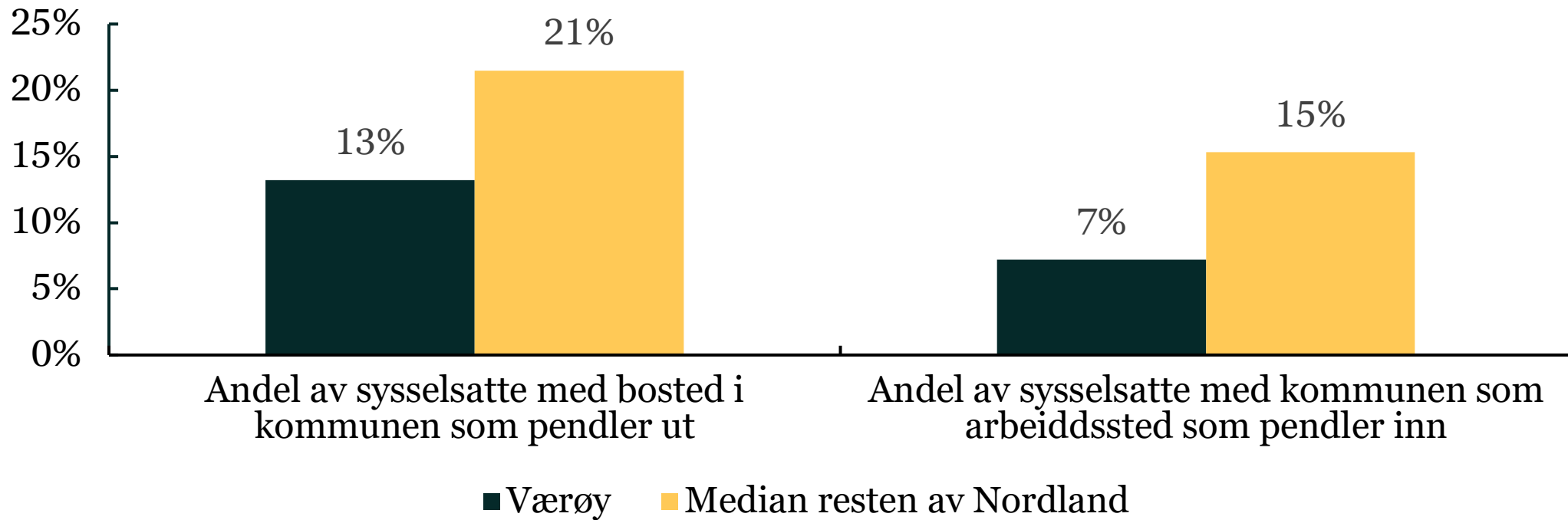
Sammensetning av arbeidsmarkedet

- Næringslivet i Værøy kommune er preget av fiskere og fiskeindustri, som typisk sysselsetter personer med kortere utdanning. Dette gjenspeiles i kommunens utdanningsnivå, som ligger under snittet for Nordland.
- Utdanningsnivået blant sysselsatte i Værøy er en del lavere enn fylkessnittet.** Blant de sysselsatte bosatt i kommunen har 14 prosent høyere utdanning av inntil fire års varighet og 3 prosent mer enn fire års høyere utdanning. I resten av Nordland er fordelingen henholdsvis 26 og 10 prosent.
- Inn- og utpendlingen til Værøy er lav.** Bare litt over én av ti sysselsatte pendler ut av Værøy, i hovedsak til Bodø, mens under hver tiende sysselsatte i kommunen pendler inn. Samlet indikerer dette at arbeidsmarkedet i Værøy kommune i stor grad er lokalt forankret.
- Over halvparten av innvandrerne i Værøy er arbeidsinnvandrere (58 prosent), mot 22,6 prosent i Nordland som helhet.** Dette gjenspeiler trolig at fiskeindustrien og andre næringer i kommunen trekker til seg arbeidskraft utenfra. Totalt utgjør innvandrere 26 prosent av de sysselsatte, like over landssnittet på 19 prosent og markant høyere enn Nordland-snittet på 13,5 prosent.

Andel av sysselsatte fordelt etter utdanningsnivå i Værøy kommune, sammenlignet med resten av Nordland og hele landet. Kilde: SSB Tabell 11615

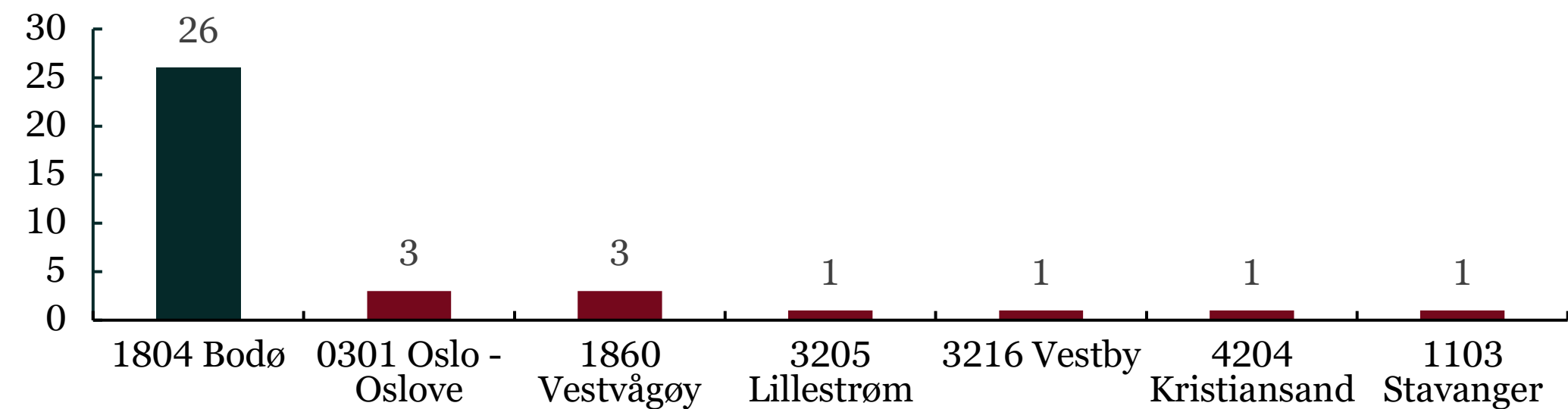
Sammenligning av pendling ut og inn av kommunen. Kilde: SSB tabell 11616

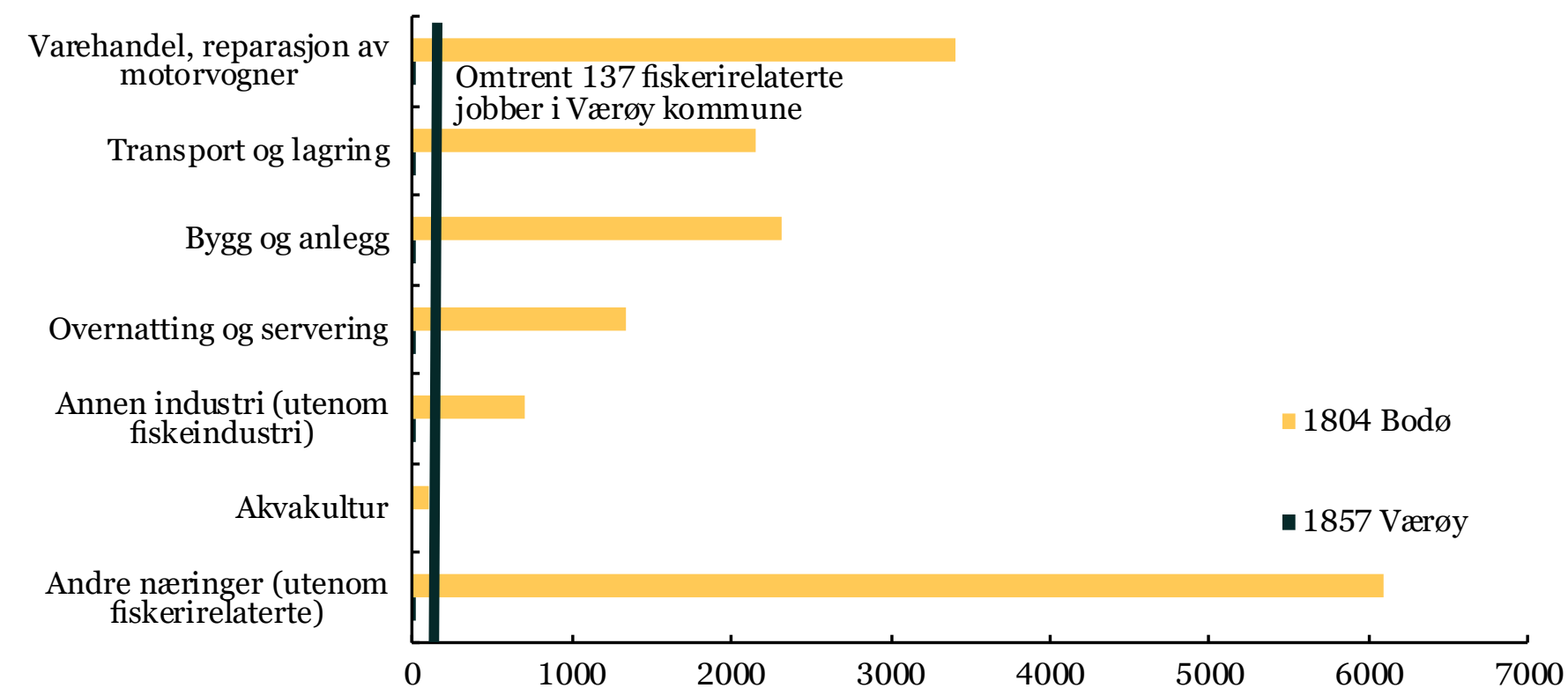
Et isolert øyarbeidsmarked uten enkle pendlingsalternativ

- **Pendlerstatistikk fra SSB brukes vanligvis til å avgrense det tilgrensende arbeidsmarkedet.** For Værøy gir tilnærmingen samme bilde som for Røst. Kommunen er en øy uten veiforbindelse til fastlandet og har i praksis ikke noe nabokommunalt arbeidsmarked innenfor pendlevei.
- **Av 326 sysselsatte bosatt i Værøy jobber nærmere 87 prosent i egen kommune, en av de høyeste andelene blant kystkommunene i utvalget.** Forbindelsen utad går med fly og ferje, noe som gjør daglig pendling til andre kommuner praktisk umulig.
- **Den nest største arbeidsstedskommunen er Bodø, med om lag 26 personer, rundt 8 prosent av de sysselsatte.** Dette gjenspeiler trolig rotasjonsarbeid og pendlerordninger med opphold borte fra hjemkommunen, snarere enn daglig pendling. De øvrige utpendlerne er enkeltpersoner spredt over hele landet. Det finnes dermed ingen nabokommune som realistisk kan inngå i et felles bo- og arbeidsmarked med Værøy.
- **Værøys eget arbeidsmarked er sterkt konsentrert om sjømat, og særlig om industriledet.** Fiskeri og fiskeindustri sysselsetter om lag 137 personer, drøyt 40 prosent av sysselsettingen i kommunen, mens offentlig administrasjon, helse og undervisning står for om lag 93. Fiskeindustrien, i hovedsak produksjon av tørrfisk og klippfisk, er større enn selve fiskeriet. Få andre private næringer er av betydelig størrelse.
- **Fordi det ikke finnes noe tilgrensende arbeidsmarked, skiller Værøy seg fra kommuner med veiforbindelse til et regionsenter.** For Værøy må omstilling i hovedsak skje innenfor kommunen selv, og alternativet vil ellers bli gjennom flytting ut av kommunen.

Pendlingsstrømmer ut av Værøy. Sysselsatte (15–74 år) bosatt i Værøy etter arbeidsstedskommune, 2025. Kilde: SSB tabell 03321

Antall sysselsatte etter næring og arbeidsstedskommune for Værøy og Bodø, 2025. Kilde: SSB tabell 13470

Arbeidsmarkedets omstillingsevne ved bortfall av fiskeri og fiskeindustri i Værøy kommune

- **Et bortfall i fiskeri og fiskeindustri vil være krevende å absorbere, fordi kommunen verken har et bredt lokalt næringsliv eller et tilgrensende arbeidsmarked å støtte seg på.** Sjømatnæringen står for over fire av ti arbeidsplasser i kommunen, blant de høyeste andelene i fylket. Et videre fall i kvoter og landinger kan innebære behov for å erstatte en stor del av den samlede sysselsettingen. De øvrige private næringene er for små til å ta opp et bortfall av denne størrelsen. Bortfall av fiskerirelaterte arbeidsplasser sammenfaller ofte med tilsvarende bortfall i regionen for øvrig, ettersom brede trender som kvotefall og endringer i landingsmønster virker på regionalt nivå.
- **I motsetning til kystkommunene på fastlandet har Værøy ikke noe reelt pendlingsalternativ.** Av de sysselsatte jobber nærmere 87 prosent i egen kommune, og den eneste arbeidsstedskommunen av betydning utover Værøy er Bodø, som nås med fly eller ferje og ikke gjennom daglig pendling. Et bortfall av arbeidsplasser kan derfor ikke avlastes ved pendling til en nabokommune. Valget står i praksis mellom omstilling innenfor kommunen og fraflytting.
- **Kompetanseprofilen i arbeidsstyrken samsvarer ikke nødvendigvis med behovene i alternative næringer.** Næringslivet er preget av manuelle yrker innenfor fiske og foredling. De få landbaserte alternativene lokalt, særlig innen offentlig tjenesteyting, krever ofte annen og formell kompetanse.
- **Fiskeindustrien er mer sårbar enn selve fiskeriet, og Værøy er den mest industritunge av kommunene i utvalget.** Industrien sysselsetter om lag 95 personer mot rundt 42 i fiskeriet, altså mer enn dobbelt så mange. Fiskerne er delvis skjermet mot et fall i kvoter og landinger fordi lavere volum normalt motvirkes av høyere priser. Industrien har ikke samme buffer, ettersom lønnsomheten i foredlingen avhenger av volumet som går gjennom anleggene. Den høye andelen tørrfisk- og klippfiskproduksjon gjør kommunen særlig eksponert, og et fall i landingene slår derfor direkte inn i den største delen av sjømatssysselsettingen.
- **Samlet vurderer vi at Værøy vil ha betydelige utfordringer knyttet til omstilling ved bortfall av fiskeri og fiskeindustri.** Kombinasjonen av høy fiskeriavhengighet, geografisk isolasjon uten pendlingsalternativ, et smalt næringsgrunnlag og en utpreget industritung sjømatssysselsetting gjør at et bortfall i landingene raskt kan få store konsekvenser for sysselsetting og bosetting. Omstilling vil i praksis måtte skje innenfor kommunen, noe som stiller særlige krav til lokale tiltak.

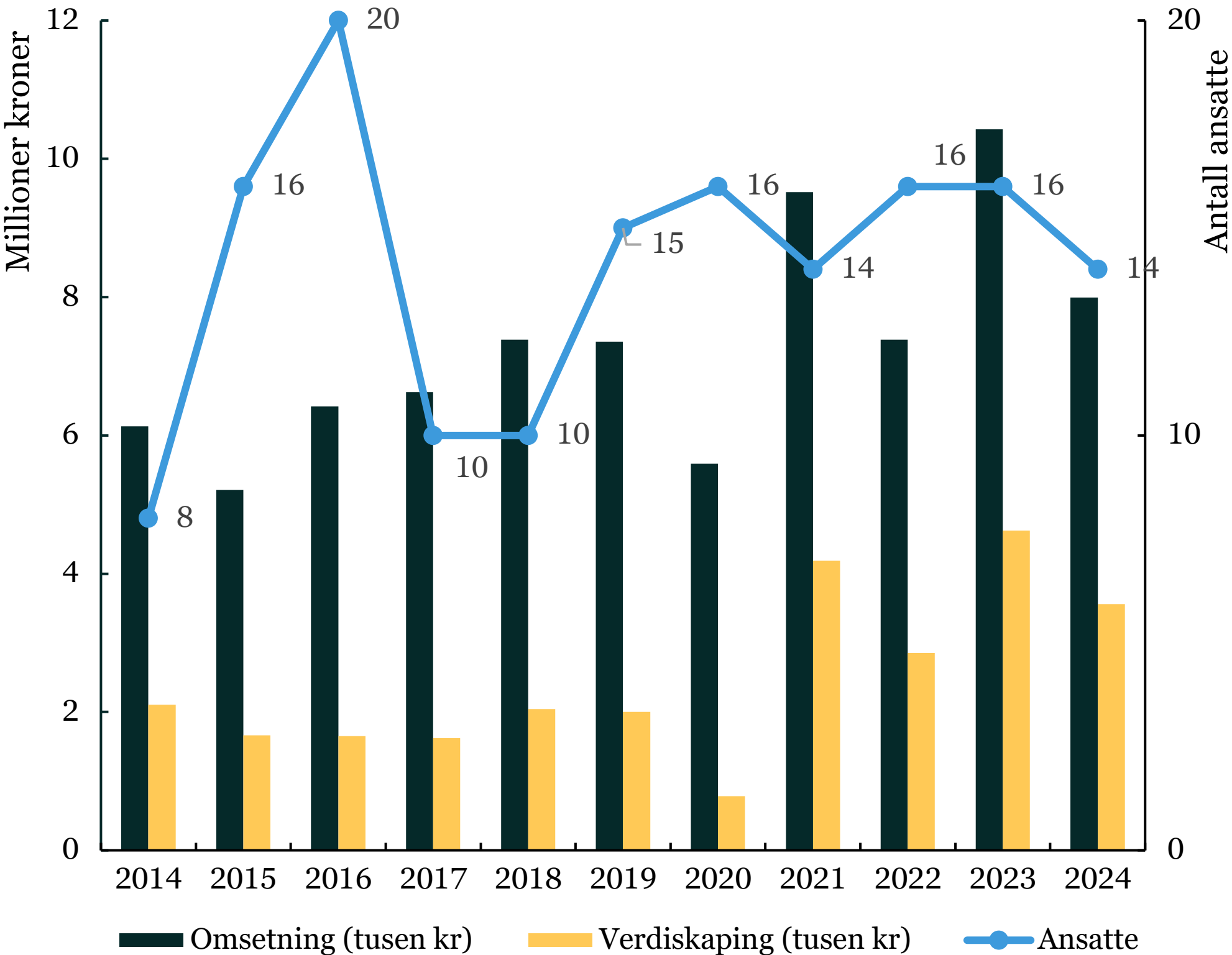
Utvikling i reiselivsnæringen de siste 10 årene

- **I første del viste vi at reiselivsnæringen står for omtrent 7 prosent av sysselsettingen i det private næringslivet i Værøy kommune.** Her ser vi nærmere på utviklingen de siste 10 årene.
- **Reiselivsnæringen i Værøy kommune har vært stabil det siste tiåret, med noe vekst de siste årene.** Omsetningen har økt noe fra 6 til rundt 8 millioner kroner, antall ansatte ligger mellom 8 og 20 ansatte i perioden, og verdiskapingen har nesten doblet seg fra 2 til 3,5 millioner kroner mellom 2014 og 2024.
- **Koronapandemien ga næringen et lite tilbakeslag, men de siste årene har veksten tatt seg opp igjen.** Omsetning og verdiskaping er nå over nivået fra før pandemien.

Verdiskaping er den merverdien en bedrift skaper. Det måles som driftsresultat før avskrivninger og nedskrivninger (EBITDA) pluss lønnskostnader. Verdiskaping er en viktig størrelse i samfunnsøkonomien fordi den gjennom konsum og skatt legger grunnlag for velferd. Netto verdiskaping er dermed verdiskaping ekskl. avskrivninger. I forbindelse med bedriftens egen aktivitet er det denne størrelsen som benyttes.

Sysselsetting refererer til antall personer i arbeid, uavhengig av stillingsprosent. Dette er et mål på antall jobber.

Utvikling i reiselivsnæringen i Værøy kommune. Kilde: Menons regnskapsdatabase

Statistikk om fiskeriet i kommunen

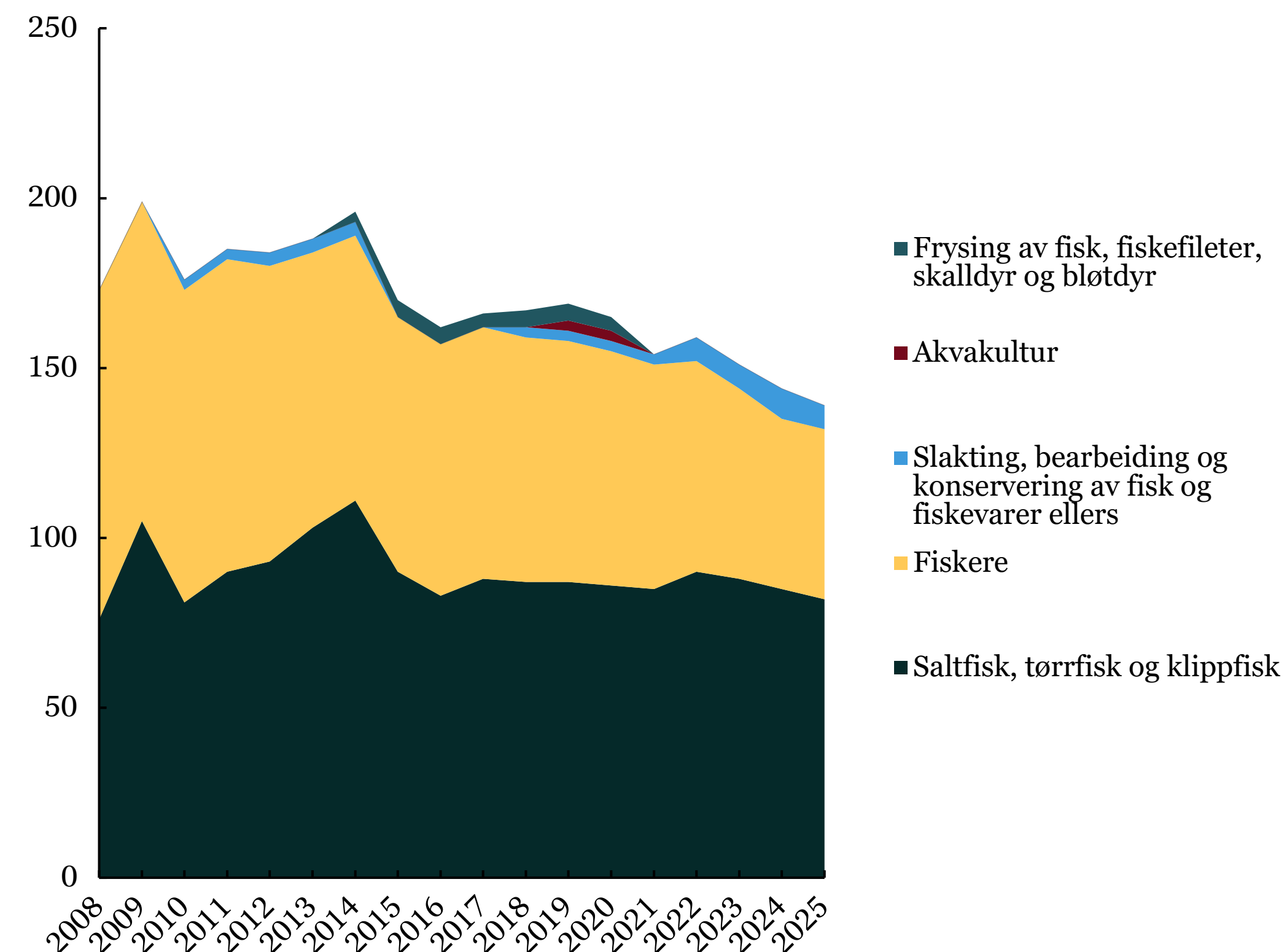

Foto: iStock – Golden Sikorka

Sjømat utgjør en betydelig andel av kommunens sysselsetting og næringsliv

- **Først i denne delen ser vi nærmere på hvordan fiskeindustrien er bygd opp, målt i antall ansatte per undernærings.**
- **Fiskeriet alene sysselsetter om lag én av seks lønsmottakere i Værøy kommune.** 50 personer bosatt i kommunen er registrert i Fiskerregisteret. Siden 2008 har antallet fiskere blitt redusert for hvert år, mens antall ansatte i fiskeindustrien har holdt seg mer stabilt.
- **Den største delen av fiskeindustrien er registrert innen saltfisk, tørrfisk og klippfisk.** Næringen sysselsetter nesten 100 alene.
- **Værøy kommune har en viss bredde langs verdikjeden i sjømatnæringen, og de ansatte innen sjømat er i stor grad fiskere og innen fiskerinæringen.** Totalt utgjør sjømatnæringen nesten halvparten av arbeidsplassene i kommunen.

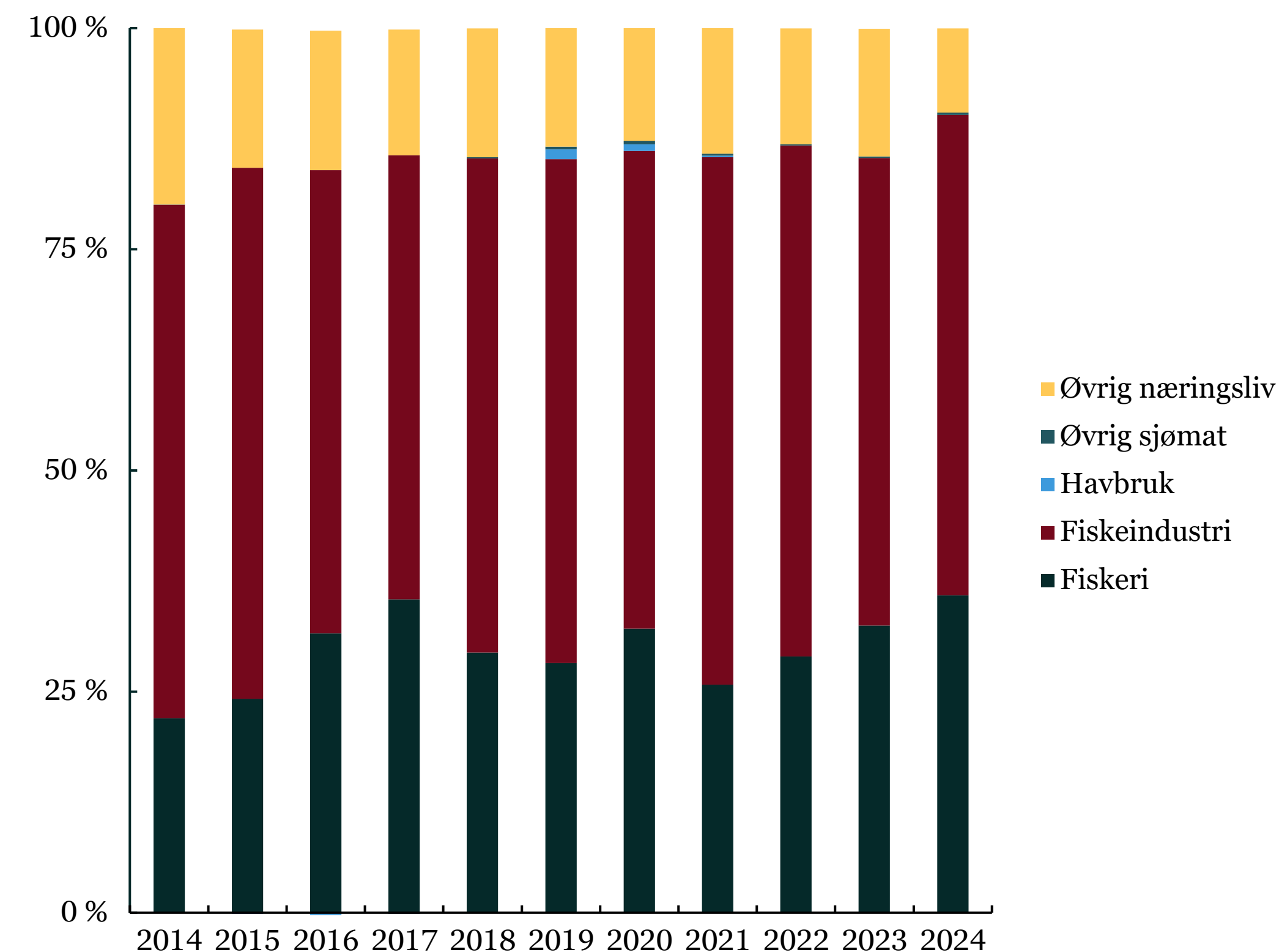
Antall sysselsatte for utvalgte næringer i Værøy 2008-2025. Kilde SSB: Tabell 13470

Fiskeriet er en veldig stor del av kommunens sysselsetting og næringsliv

- **Fiskeri og fiskeindustri har de siste ti årene utgjort om mellom 80 og 90 prosent av verdiskapingen i Værøy kommune.** Det vil si nesten alt av overskudd og lønn som produseres i kommunen kommer gjennom disse næringene. Andelen varierer noe mellom år, men har holdt seg stabil rundt dette nivået.
- **Det øvrige næringslivet har hatt en jevn men fallende andel målt i verdiskaping gradvis fra 2014 til 2024.**

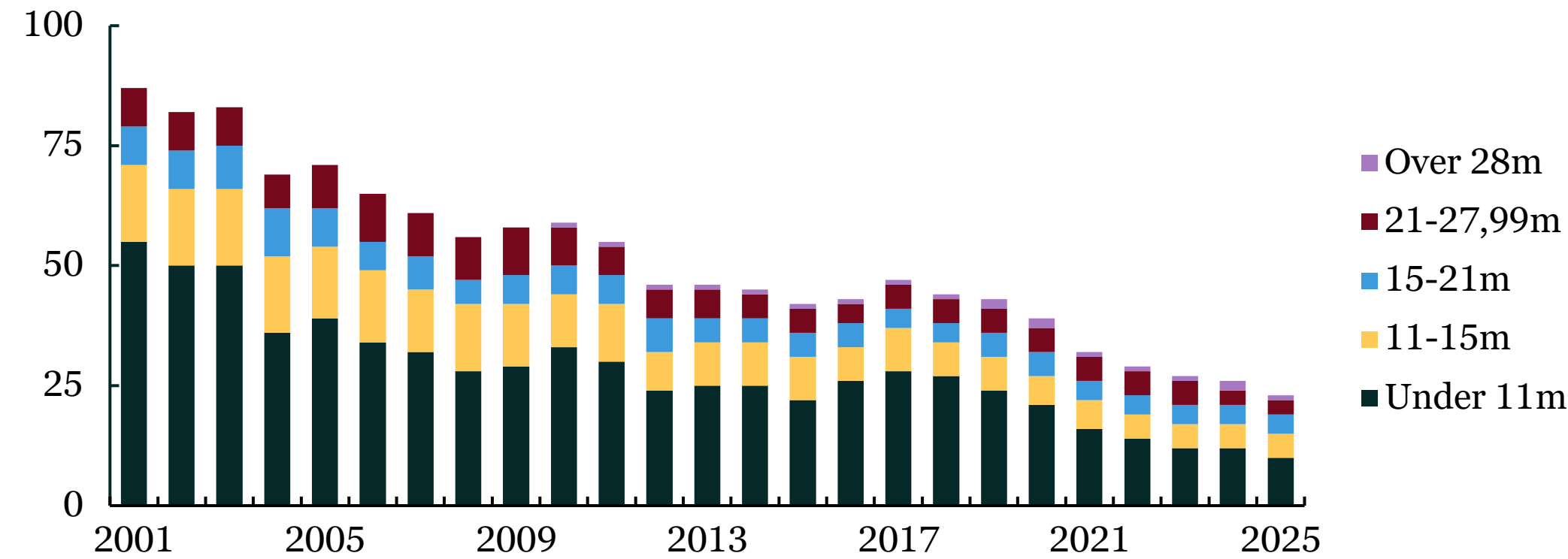
Verdiskaping for fiskeri og havbruk i Værøy kommune sammenlignet med resten av næringslivet. *Kilde: Menons regnskapsdatabase*

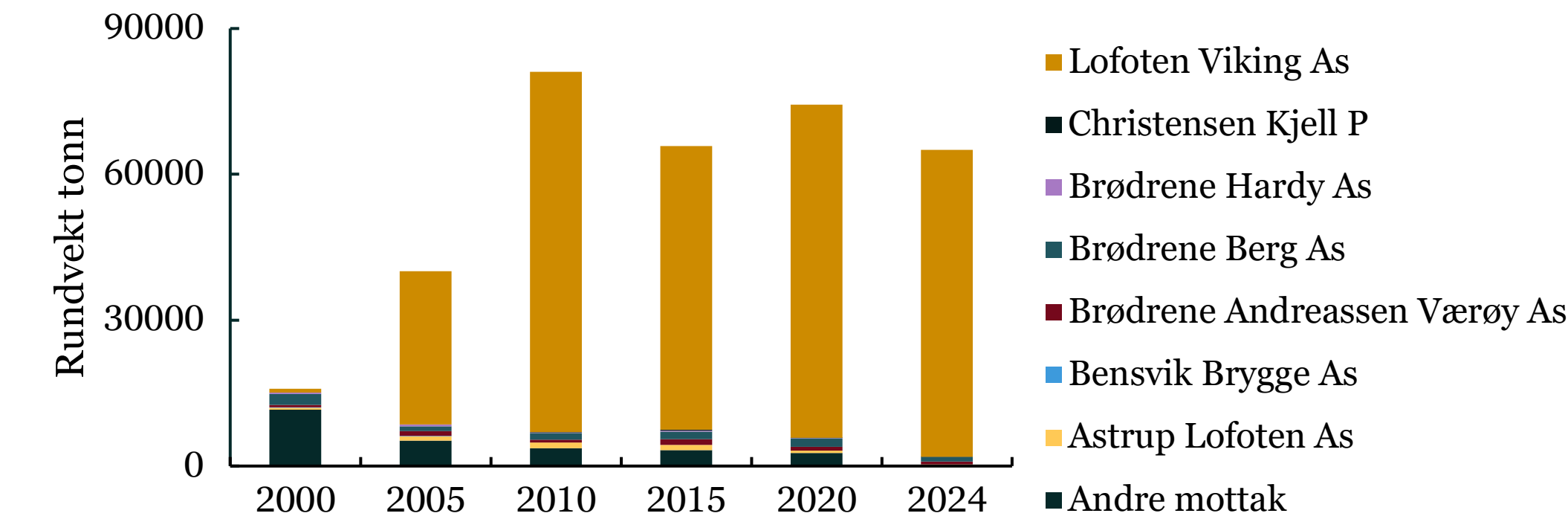
Hvordan ser fiskeriet i kommunen ut?

- Antall fartøy i Værøy kommune har falt siden 2000, og i 2025 var det under 25 fartøy registrert i kommunen. Det var ett fartøy over 28 meter registrert i kommunen. De minste fartøyene er fortsatt den største gruppen i antall.
- Værøy hadde 5 ulike fiskemottak med minst 20 landinger i 2024.
 - Lofoten Viking
 - Astrup Lofoten
 - Brødrene Berg
 - Brødrene Andreassen
 - Christensen Kjell P
- Omsetningen var klart største ved Lofoten Viking AS

Antall fartøy registrert i Værøy kommune mellom 2000 og 2025. Kilde: Fartøyregisteret.

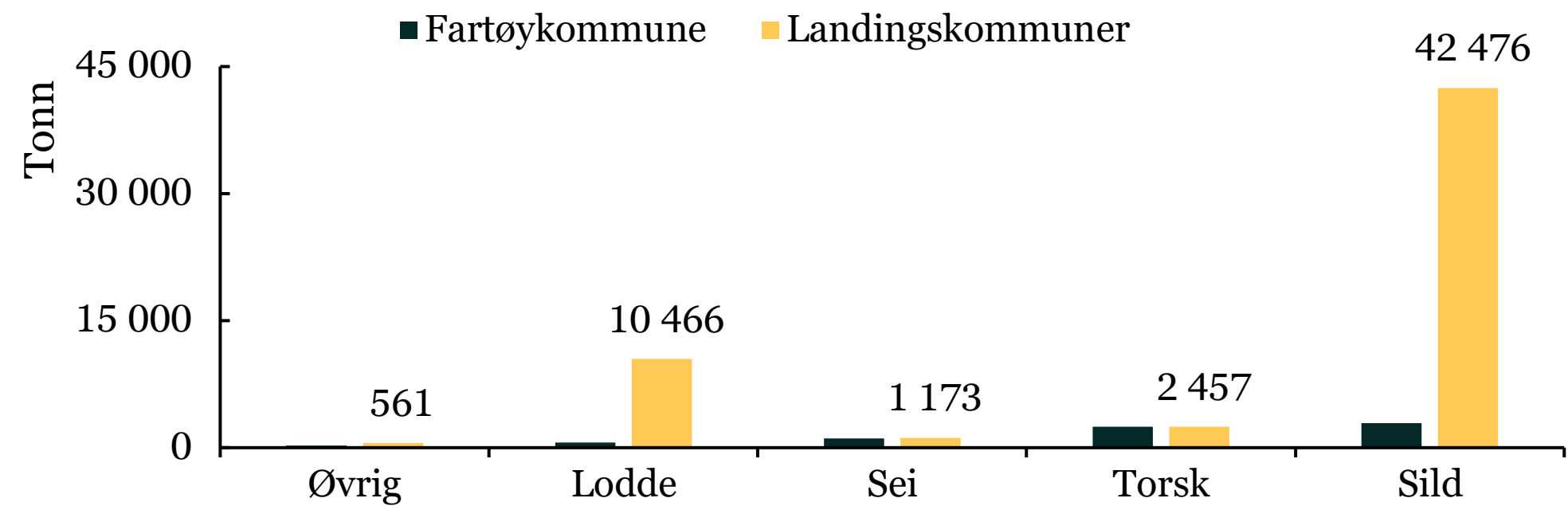
Utvikling i rundvekt per mottak. Kilde: Sluttseddelregisteret

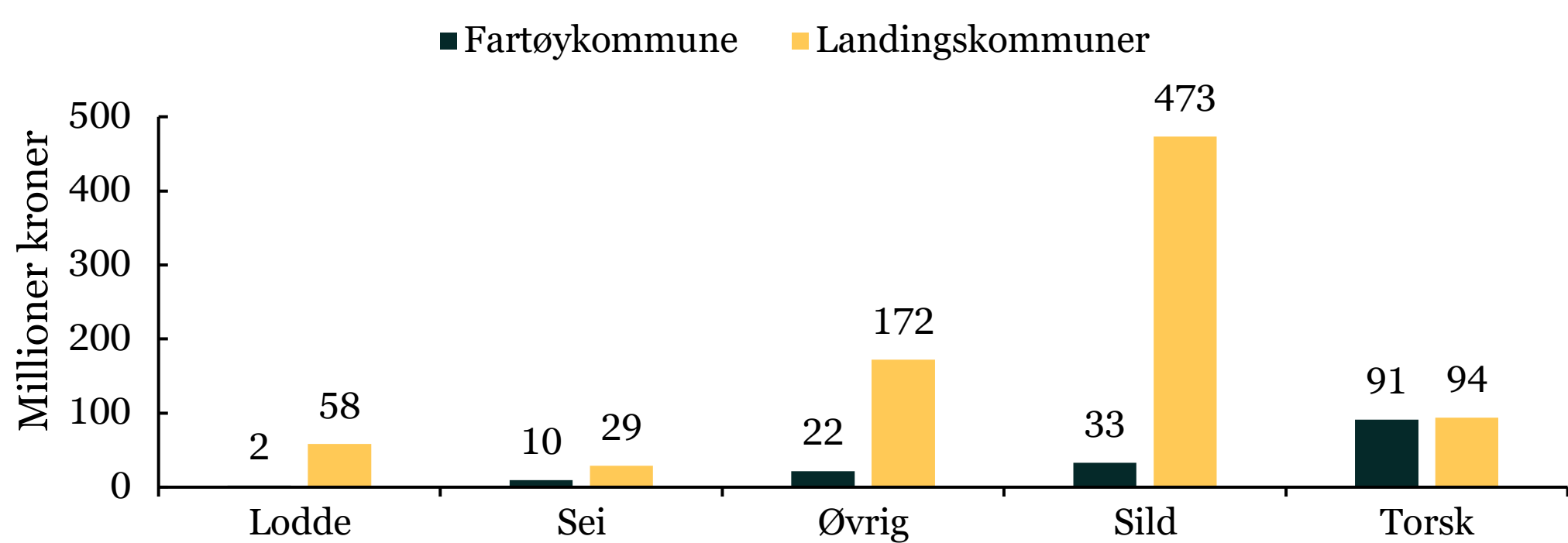
Hvordan ser fiskeriet i kommunen ut?

- Sild og lodde er de klart dominerende artene målt i rundvekt i 2024, noe figurene illustrerer tydelig. Målt etter volum som landes på mottak i Værøy kommune, er volumet over 40 000 tonn.
- For sild og lodde er det langt mer som blir landet i Værøy kommune sammenlignet med hva som blir fisket fra fartøy registrert i kommunen.
- For de øvrige som torsk og sei, er volumene betydelig lavere enn for sild og lodde, men bidrar likevel til et noe diversifisert råstoffgrunnlag i Værøy kommune.
- Sild dominerer også i omsetningsverdi, med de høyeste verdiene blant alle artene. Dette illustrerer sildens avgjørende rolle for den samlede omsetningen i kommunen.
- Forholdet mellom fartøykommune og landingskommune viser at Værøy er en stor landingskommune sammenlignet med volumet fra fartøy registrert i kommunen.

Rundvekt per art i 2024 for utvalgte arter. Kilde: Sluttseddelregisteret

Omsetning per art i 2024 for utvalgte arter. Kilde: Sluttseddelregisteret

Fremtidsutvikling og scenarier

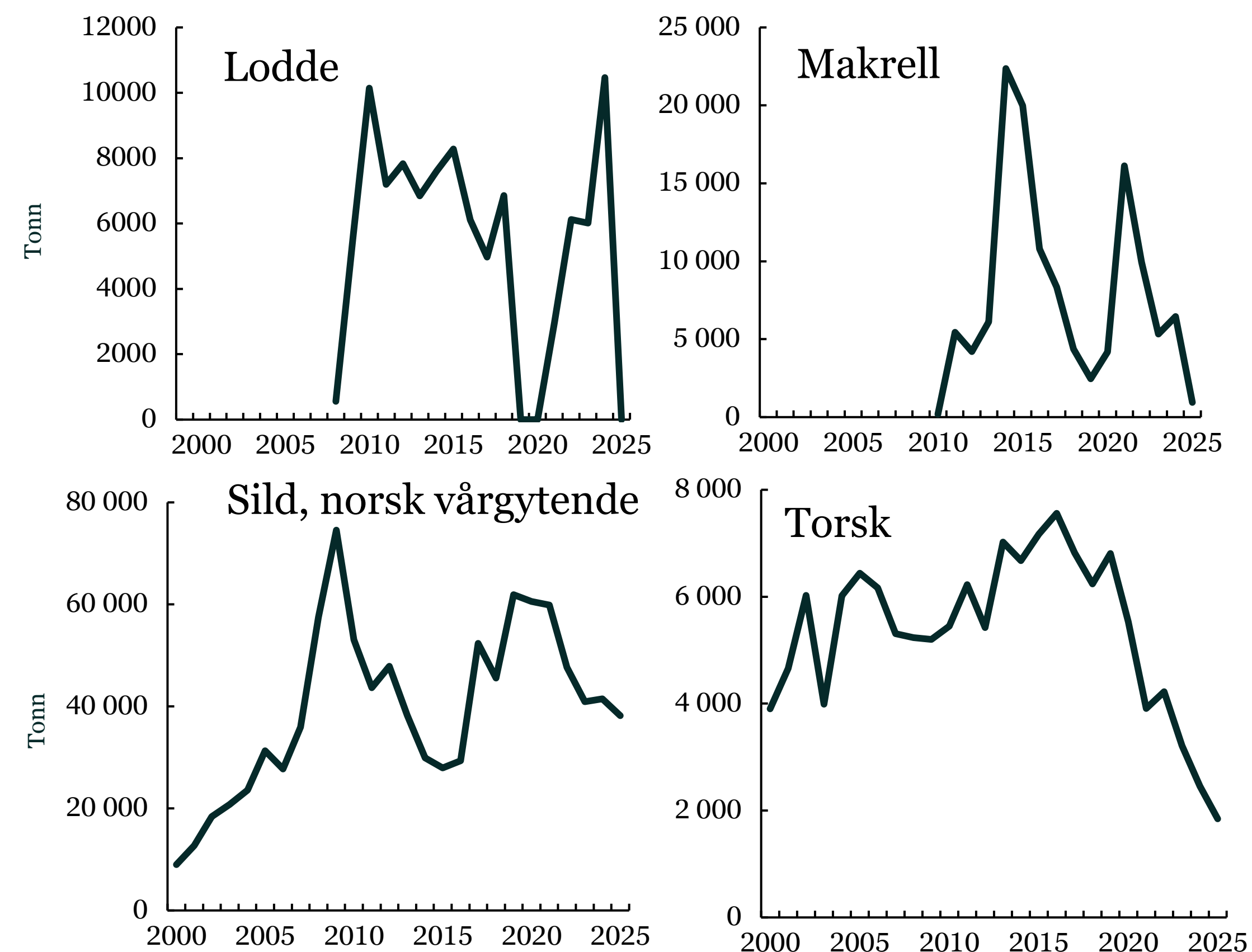
Foto: iStock – Yellow Duck

Utvikling i landinger i Værøy kommune

- Samlede landinger har falt kraftig siden toppen i 2021. Totale landinger i Værøy kommune nådde sitt høyeste nivå på 85 000 tonn i 2021, etter en sterk vekst fra 16 000 tonn i 2000. Siden har volumet falt jevnt og ligger i 2025 på rundt 43 000 tonn, om lag halvparten av toppnivået.
- Sild er den dominerende arten, men har noe redusert volum de siste årene. Sildeandelen utgjorde i toppåret 2021 omtrent 70 prosent av landingene, med 60 000 tonn. I 2025 er dette redusert til omtrent 38 000 tonn, en nedgang på litt under 50 prosent. Nedgangen er med på å forklare noe av den samlede volumnedgangen i kommunen.
- Landinger av torsk og lodde har også falt, og torsk spesielt de siste årene.

Verdiskapingen i fiskeindustrien i den enkelte kommune følger ikke nødvendigvis utviklingen i landinger. Flere motvirkende effekter kan bidra til å dempe eller til og med reversere sammenhengen. For det første vil reduserte kvoter, alt annet likt, presse fiskeprisen opp som følge av redusert tilbud, noe som kan løfte verdien av den fisken som faktisk landes, selv om volumet er lavere. Denne priseffekten tilfaller i utgangspunktet fiskerne, men kan også veltes over på industrien gjennom lavere råstoffkostnader relativt til salgsprisen. For det andre er det ikke nødvendigvis noen fast sammenheng mellom landingsvolum og foredlingsgrad. En høyere andel av et krympende landingsvolum kan bearbeides lokalt fremfor å eksporteres ubearbeidet, slik at verdien som skapes per kilo råstoff øker. Samlet sett betyr dette at verdiskaping i fiskeindustrien er et ufullstendig mål på aktivitetsnivå, og at tilsynelatende stabile eller voksende verdiskapingstall kan skjule en reell nedgang i volum, sysselsetting og industriell kapasitet. På samme måte viser det også at det på tross av fallende kvotenivåer ikke nødvendigvis trenger å føre til en proporsjonal nedgang i aktivitetsnivået i fiskeindustrien.

Figur over utvikling i landet rundvekt relevant for kommunen. Kilde: Fiskeridirektoratet

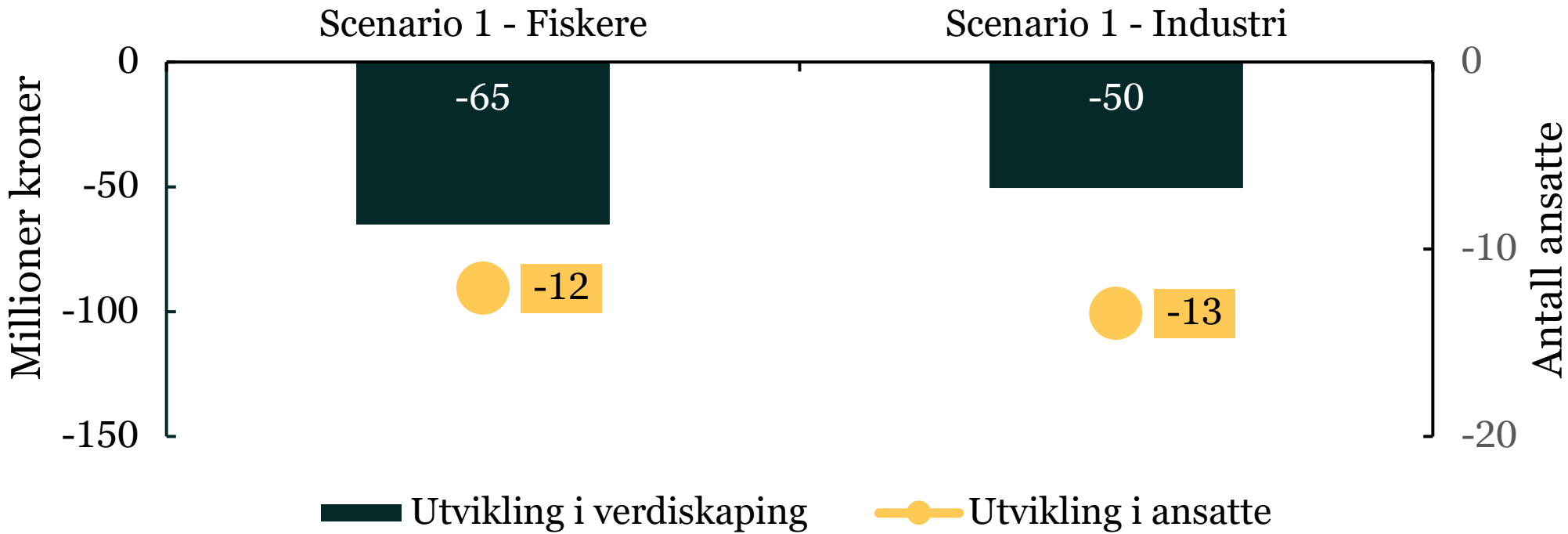

Endring i næringsliv, sysselsetting og befolkning i ulike scenarier

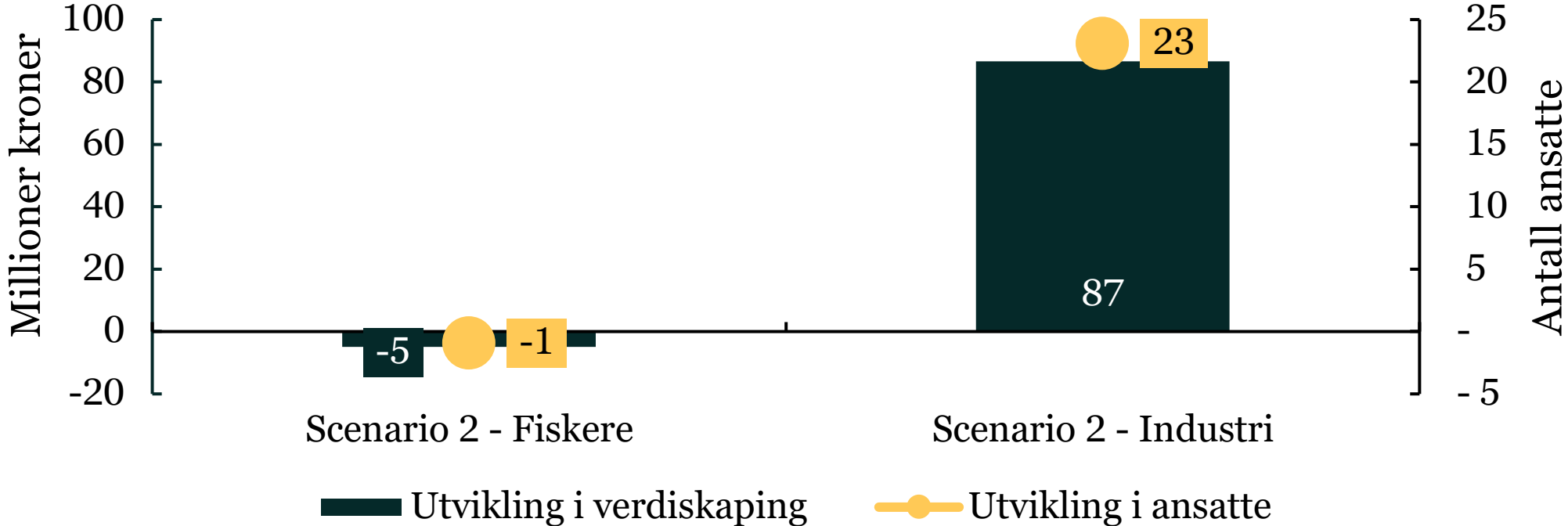
- For å belyse fiskeravhengigheten har vi laget to scenarioer for utviklingen i landinger fram til 2035. Dette er ment som et illustrativt eksempel og ingen prediksjon. Hensikten er først og fremst å illustrere den eventuelle sårbarheten til Værøy kommune gitt en eventuell nedgang i kvoter og/eller landinger. Dersom utviklingen i kvoter/landinger blir positiv, vil det representere en mulighet for økt aktivitet innen fiskeri og fiskeindustri.
- Landingene følger både de nasjonale kvotene og endringer i landingsmønster, og vi har derfor knyttet scenarioene til historisk utvikling som kan knyttes mot kvotenivået over to perioder:
 - Scenario 1 viderefører utviklingen fra 2015 til i dag, en periode preget av kraftige kvotereduksjoner fra de historisk høye nivåene rundt 2013–2014. Scenarioet innebærer at omsetningen faller med om lag 25 prosent fram til 2035. Scenario 2 viderefører den lengre utviklingen fra 2000 til i dag, og speiler en periode der kvotene over tid lå nærmere dagens nivå. Scenarioet innebærer at landingene øker fram til 2035. I scenario 2 utgjør dette et mindre fall for fiskere og faktisk en økning for industrien.
- I scenario 1 vil antall sysselsatte kunne falle med rundt 12 i fiskeriet og 13 i fiskeindustrien frem mot 2035, tilsvarende omtrent 10 prosent sysselsatte. For verdiskaping er mønsteret det samme. Samlet betyr dette at næringslivet i scenario 1 der landingene fortsetter å falle, må kompensere med opp mot 25 arbeidsplasser og en verdiskaping på over 100 millioner kroner for å holde seg på om lag samme nivå. I scenario 2 vil antallet sysselsatte tilknyttet fiskeri kunne holdes stabilt. Det vil kunne bli en stor vekst i industrien, men dette er drevet av den positive veksten i landinger av sild fra 2000 til i dag.

Endringene er basert på en enkel modell. Vi legger til grunn to vekstrater basert på historisk utvikling i landinger av torsk, sei, hyse, lodde, sild og blåkveite i kommunen. I scenario 1 antar vi at utviklingen fra 2015 til 2025 fortsetter, og i scenario 2 at utviklingen fra 2000 til 2025 fortsetter. Vekstraten multipliseres med kommunens landingsmønster for disse artene. For fiskere benytter vi omsatt beløp for fartøy registrert i kommunen, og for industrien benytter vi landinger i kommunen. Det gir en sammenligning av omsatt beløp i 2035 mot 2025, og vi legger forskjellen til grunn for en proporsjonal nedgang i ansatte og verdiskaping. For enkelhets skyld antar vi samme utvikling for alle fartøygrupper. Dette er ment som et illustrativt eksempel og ingen prediksjon.

Endring i sysselsatte og verdiskaping i fiskeri og fiskeindustri for scenario 1 for landingsutvikling i Værøy kommune. Kilde: Fiskeridirektoratets landingsdata, og Menon Economics' estimater

Endring i sysselsatte og verdiskaping i fiskeri og fiskeindustri for scenario 2 for landingsutvikling i Værøy kommune. Kilde: Fiskeridirektoratets landingsdata, og Menon Economics' estimater

Menon
Economics